

XIV. EVF. * SZAM 2
 (Uj) - Kolozsvar, 1931
 január 3 Szombat
 5691 EV - Tebeth 14

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság politikai napilapja
 Cikkeink utánnymóását csak a forrás megjelölésével engedjük meg
 Kéziratokat nem küldünk vissza megőrzésükre nem vállalkozunk

Taxa postala
 platite in numerar
 No. 224.716-929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Str. Baron L. Pop (v. Brassai ucca) 10 szám. Telefon 9-77

ELŐFIZETESI ARAK:

Félévre . . . . . 600 lej
 Negyedévre . . . . . 320 lej
 Egy hónapra . . . . . 110 lej

KÜLFÖLDI ELŐFIZETESI ARAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénznem)
 Egy évre 10 dollár
 Hirdetések tarifa szerint vétetnek fel

UJ KELET

ESZÉLYI POLITIKAI NAPILAP

Vidrighin

Éveken keresztül a CFR volt a romániai korrupció melegágya. Az államvasutak igazgatósága volt az az üvegház, amelyben a legszínesebb és legorrfacsaróbb panamak virágoztak ki. A vasutak mindenütt a világon effektív haszonnal dolgozó vállalkozások. Romániában a CFR évről-évre hajmeresztő deficiteket produkált és a tékozló fiatalember kedves felelőtlenségével az államra, helyesebben szólva az adófizetőkre igyekezett lehetetlen gazdálkodásának következményeit áthárítani.

Midőn a stabilizációs kölcsöntárgyalások megindultak, a külföldi pénzkapcsolatok kerekén kijelentették, hogy addig egybanit nem adnak, míg az állam rendet nem teremt a vasutaknál. Es ezt a feltételt condition sine qua non-ként a stabilizációs szerződésbe is beállították. Több milliárd lejt szántak a külföldi pénzeszoportok a CFR évek óta kifizetetlen tartozásainak rendezésére, ezzel szemben viszont azt követelték, hogy a CFR ne fizessen egy vagon szénért ab bányá 10 ezer lejt, amikor az összes külföldi államok vasutai 4-5 ezer lejt jutnak ugyanolyan mennyiségű, de minőségileg összehasonlíthatatlanul jobb szénhez.

A rendteremtés azonban nem ment olyan könnyen. CFR-nek ugyanis a mai napig sincs rendes könyvelés. Három külföldi könyvszakértőnek hónapokon keresztül tartó munka után nem sikerült kikutatni, hogy mennyit tesz ki a CFR tényleges deficitjeinek végösszege. A stabilizációs kölcsön megkötése után az államvasutakból autonóm intézményt kreáltak. A cél az volt, hogy a politikuskok közbenjárásait és trafikálásait megakadályozzák a vasutnál. Vezérigazgatónak pedig Stan Vidrighint szerződtette le az autonóm vasutak igazgató-tanácsa.

Ez a szerződtetés annakidején nagy felzúdulást váltott ki a fővárosi sajtóból. A szerződés ugyanis fizetés, valamint különböző napidíjakban tartalmában évi három millió lejt jövedelmet biztosított a Temesvári Víznyel volt igazgatója számára. A szerződést azonban Maniu kívánságára mégis érvényesítették. És midőn a kormány meginterpellálták emiatt a parlamentben is, az akkori közlekedésügyi miniszter, Madgearu azt válaszolta, hogy az autonóm államvasutaknál nem lesz többé panamázás. Annak az embernek, aki eme hatalmas intézmény élén áll és oly rendkívül nagy felelősséget vállal magára, olyan anyagi függetlenséget kell biztosítani, amely mentesíti minden megkörményezéstől. És hozzátette, hogy Vidrighin abszolút tisztakezü ember.

Önmagában véve elég szomorú az, hogy a tisztességet ily drágán kell megfizetni ebben az országban. Vidrighin azonban csakugyan rendet teremtett a vasutnál és a lehetőségekhez mérten számüzte onnan a panamákat. Ez pedig az idegeire ment azoknak a személyeknek és vállalkozásoknak, amelyek a CFR becsapásából hiztak gömbölyüire. És megindult Vidrighin ellen egy olyan elkeseredett sajtókampány, amelyhez foghatóra még nem volt példa az országban. Vidrighin egyelőre ragaszkodik szerződéséhez, de nem lehet tudni hogy meddig fog ez neki sikerülni.

Dumitrescu anyja sirva meséli el, hogyan lett a fiából vasgárdista és revolveres merénylő

A merénylő diák letartóztatott büntársai állhatatosan tagadják bűnrészességüket

A bukaresti törvényszék megerősítette a Dumitrescu ellen elrendelt 30 napos vizsgálati fogságot. Gyilkossági kísérlet címén emelt vádat az ügyész Dumitrescu ellen

A vasgárda januárban meg akarta tartani a beszarábiai felvonulást

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Avederul főszervezője ellen elkövetett merénylet ügyében a nyomozást valóban szokatlan ügybuzgalommal folytatják a hatóságok. A házkutatások és letartóztatások egymást követik és a kormány egyes tagjai végre valóban kezdenek arra a meggyőződésre jutni, hogy a Mihail arkangyalhoz hasonló terrorista szervezetek létezése és működése állandó veszélyt jelent az ország belső rendjére és nyugalomára.

Fogaras megyében tartóztaták le a merénylő Dumitrescu egyik büntársát

Papadopol vizsgálóbíró a merénylet elkövetése óta minden nap többször is kihallgatta a merénylő Constantin Dumitrescut, aki ezenfelül a szigoranca nyomozóközösségének keresztkérdéseire is kénytelen minduntalan válaszolni. Különösen két kérdést akar sürgősen tisztázni a vizsgálat: kitől kapta a merénylő a bukaresti utjához szükséges pénzt és honnan szerezte a revolvert, amellyel a büntényt elkövette. Egyes pontokban a merénylő ellentmondásba keveredett önmagával, másokban rossz emlékezőtehetségére hivatkozik, a nyomozóhatóságok mégis remélik, hogy rövidesen sikerül tisztázni a merénylet elkövetésének összes létszeteit és leleplezni

„Szerencsétlen anya vagyok, mert vasgárdista lett a fiamból“

A Dimineata munkatársának alkalma volt beszélgetést folytatni a merénylő Galacon lakó szüleiével. Az apa: Marin Dumitrescu, foglalkozására nézve egészségügyi ágens és a galaci járványkórházban teljesít szolgálatot. Az újságíró diáknak adta ki magát és így sikerült a merénylő édesanyjának bizalmába férkőznie, aki sirva panasolta el, hogy mennyire szerencsétlenné tette őt fiának magatartása.

— Szerencsétlen anya vagyok — mondotta könnyek között a merénylő édesanyja. Az én Costica fiam nagyon jó magaviseletű és szorgalmas tanuló volt, még ösztöndíjat is kapott. De amióta a vasgárda vezetőinek befolyása alá került, rá sem lehet ismerni. El voltunk készülve arra, hogy valami rossz fát fog a tüzre tenni, annyira aggasztotta az apját is, engem legutóbbi viselkedése.

A galaci vasgárdától a jasi Mihail arkangyalig

— Éjszakákon át nem jött haza, mert a vasgárda titkos összejövetelein kellett résztvennie. Emiatt többször is kellemetlenségünk volt a rendőrséggel, ahol tudtak a fiam viselt dolgairól, de mi is a legelésebben ellenezük az ő vasgárdista tevékenységét. Hiába volt minden. Nem használt sem kérés, sem pedig az erőszak. Egy éjszakai csatangolás alkalmával megbetegedett, hosszú ideig nyomta az ágyat, aminek az lett a következménye, hogy megbukott. Mint ismétlőt nem akarták felvenni az isko-

Dumitrescu büntársait is. Egyelőre az eddig őrizetbe vett jasi és galaci vasgárdistákon kívül előzetes letartóztatásba helyeztek egy Medea Jon nevű jasi diákot, aki a fogarasi Ileni községben töltötte az ünnepeket. Megállapítást nyert róla, hogy Medea a merénylő Dumitrescu rendelkezésére bocsátotta a politikai élet mindazon vezető személyiségének fényképét, akiket az antiszemita szervezetek indexre tettek. Ezek között szerepelt Socor Emanoil is, akinek fényképét meg is találták volt Dumitrescunál.

Az Erdélyben letartóztatott diák tagadja, hogy része volna a merénylet előkészítésében

Medeat Bukarestbe szállították, ahol a szigoranca kihallgatta. A diák határozottan tagadja, hogy bárminemű köze is volna a merénylethez. Elismerte, hogy többek között Socor fényképét is eljuttatta Dumitrescunak, de kijelentette, hogy ő évek óta gyűjti a közéleti férfiak fotográfáit, amelyek közül néhányat minden hátsó gondolat nélkül bocsátott Dumitrescu rendelkezésére. Medeat továbbra is őrizetben fogják tartani. Ezzel párhuzamosan a szigoranca szorgalmasan nyomoz ugy Galaconban, mint Iasiban azon személyek után, akikkel Dumitrescu utóbb közelebbi nexusban állott.

„Nem akart hallgatni a szülei, viselje a következményeit“

— Röviddel ezelőtt a karácsonyi vakációra hazajött és mindjárt kijelentette, hogy néhány napra Bukarestbe akar utazni. Mi ezt szigorúan megtiltottuk, mire szinleg lemondott tervéről. December 28-án este azzal állított be az apjához, hogy Berestibe akar utazni, barátai meglátogatására. Hosszas kérdéselésre engedünk, erre megtörtént a szomorú dolog.

— Nem akart hallgatni a szülei — viselje a következményeket — fejezte be nyilatkozatát az édesanya.

Gyilkossági kísérlet címén emelt az ügyész vádat Dumitrescu ellen

Bucuresti-Bukarest, január 2. Rascanu Alexandru ügyész a vizsgálat eddigi eredményei alapján gyilkossági kísérlet büntette miatt emelt vádat a büntetőjog 38. paragrafusának második bekezdése, valamint a 225, 226, 227 és 232-ik paragrafusok alapján. A bukaresti törvényszék vádtaánása ma délután tárgyalta a Dumitrescu ellen kibocsátott letartóztatás végzését. A hatóságok széleskörű intézkedése-

ket fogantatosítottak a rend biztosítására, ám ezek az intézkedések jórészt feleslegeseknek bizonyultak, mert a tárgyalást csak kisszámú érdeklődő jelenlétében tartották meg.

Az elnök kérdéseire a szurós nézésű, benyomott orru, tagbaszakadt fiatal ember kijelentette, hogy Constantin Dumitrescunak hívják, 18 éves és foglalkozására nézve VI-ik gimnázista.

Elnök: Miért akarta meggyilkolni Socor Emanoil?

Vádlott: Azért, mert a borsai tüzel kapcsolatosan az Avederul és Dimineata olyan hazug tudósításokat közöltek, amelyek következtében engem is letartóztatottak s heteken keresztül fogva tartottak Máramaroszigeten. Socor egyébként is közismert kommunista.

Elnök: Személy szerint csinál magának valami rosszat Socor?

Vádlott: zavartan hallgat.

Az elnök további kérdéseire kijelenti Dumitrescu, hogy a revolver, amellyel a merényletet elkövette, egy német alattvalótól kapta, a pénzt pedig apró részletekben szedte össze kölcsönképpen barátaitól.

A kihallgatás befejezése után Roseanu ügyész rövid vádbeszédben kérte, hogy a merénylet voltára való tekintettel erősítsék meg a letartóztatási végzést. Védőbeszéd nem volt, miután Dumitrescu védő nélkül jelent meg a tárgyaláson. A bíróság pár perces tanácskozás után megerősítette a Dumitrescu ellen a vizsgálóbíró által harminc napra kibocsátott letartóztatási végzést. Dumitrescut elszállították Vacarestibe.

A jasi internátus igazgatósága mosakodik

Bukarest, január 2. A jasi internátus igazgatója nyilatkozatot tett közzé, amelyben kijelenti, hogy az iskola nem tehető felelőssé Dumitrescu bűnéért, mert a merénylő csak ebben az évben iratkozott be az internátusba és így nem ismerték mentalitását. Dumitrescu, mint ismeretes, egy consilium abeundi következtében volt kénytelen Galaconból Jasiba áttenni székhelyét. A jasi internátus igazgatósága a napokban ülést tart, amelyen Dumitrescut ki fogják zárni.

Meg akarták tartani a beszarábiai marsot

Bukarest, január 2. A Kisenevben megjelenő Posta Basarabiei című lap értesülése szerint a Mihail arkangyal szervezet januárban meg akarta rendezni az elmúlt év nyarán tervezett marsát Beszarabia megyében. A belügyminisztérium bizalmas utasítást küldött a beszarábiai rendfentartó hatóságokhoz, hogy az arkangyalisták felvonulását minden körülmények között és minden eszközzel akadályozzák meg.

Értesések

napiairon vesa ar, Kornis ucca

Keresek kisebb él, előmádkozói állalkmazást, ást töltöttem be. Samu. Nasand.

néterürtartalmu, jó állapotban, n a kiadóban.

tónó elemi- és tanuló korre. Cim a kiadó.

végzett intelli-német magyar lással állást keval. Cim a ki-

román, német, nyén, sokévi ke-irodai, raktár-állást keres — szerény fizetés-

t kóser tehén és y tehéntől fejt awartz Ignácné Reg. Ferdinand

ny nővéremet eciáju, 55 év köle-és, kelengye, gyermekszertető-

s villák Majális eladók. Ertekez-19 alatt 1-3 és

eszközök, eb acél-árúk.

es az összes eszközök.

Angliában háborus energiával veszik fel a küzdelmet a háborus problémák leküzdésére

Lloyd George kész Macdonald rendelkezésére bocsátani a liberális képviselők szavazatát,

ha cserébe a munkáspárt megszavazza az „alternatív választójogi reformot“

London, január 2. Az angol közvélemény az utóbbi hetekben sokkal izgatottabb, mint a legélményesebb politikai kampányok idején szokott lenni. A közvélemény egyik része ugynevezett „erős kormány“ után vágyódik, amely képes volna arra, hogy nagy energiával kezdje meg a nemzeti problémák megoldását. A múlt évi novemberi községi választások kritikussá tették a Macdonald-kormány helyzetét. Ha nem éppen most tartanak meg az indiai konferenciát, akkor általános vélemény szerint a mostani angol kormánynak ki kellett volna írnia az új választásokat.

Lloyd George „második“ jelöltje

Abban a kis szünetben, amelyet a politikai kampány kialakulásában az indiai konferencia biztosított az angol kormánynak, Lloyd George elhatározta, hogy bizonyos föltételek mellett segítségére siet a kormánynak. Megállapodott Macdonald kormánnyal, hogy a liberális párt ötven szavazatát az alsóházban rendelkezésükre bocsátja, ha a munkáspárt az ilyen módon létrejött többséget a választójogi reformjának keresztülvitelére használja föl. Lloyd George az alternatív választás életbeléptetését követelte, bár eredetileg az aránylagos választás híve volt. Mint-hogy azonban a munkáspárt az aránylagos választást egyhangulag visszautasította, Lloyd George megelégedett az ugynevezett alternatív választójoggal. Ez azt jelenti, hogy a választó a jövőben szavazólappján második jelöltet is megnevezhet, akire szavazata abban az esetben esik, ha saját pártjának első jelöltje nem kapná meg a szükséges majoritást.

Lloyd George reméli, hogy ilyen módon sikerül megerősítenie a liberális pártot az alsóházban. Winston Churchill, aki régebben szövetségese volt Lloyd George-nak, ezt a taktikáját ama védő ügyeskedéséhez hasonlítja, aki miután védelemét halálra ítélték, a kivégzés elhalasztását kéri, hogy így az elítéltek ideje legyen arra, hogy végrendeletet csinálhasson védője javára.

Egy csomó munkáspárti képviselő ellenáll

A munkáspárton belül erős csoport foglal állást az ugynevezett alternatív választójog ellen. Ez a csoport olyan képviselőkkel áll, akiket választói kerületekben kisebbség választott meg és akik azért győztek, mivel a konzervatív és a liberális ellenjelöltek kisebb minoritást tudtak csak maguk mögé felsorakoztatni. Ezek a munkáspárti képviselők attól tartanak, hogy az új választójog értelmében a konzervatívok alternatív szavazatukat inkább a liberális, mint a munkáspárti jelöltre adják le és fordítva. Ilyen módon a liberális és a konzervatív párt oly mandátumokat szerezhetnek meg, amelyek most a munkáspárt birtokában vannak. Ezek a munkáspárti képviselők azzal fenyegetőznek, hogy inkább a konzervatív párt támogatják szavazataikkal a munkáspárti kormány megbuktatásával, semhogy hozzájáruljanak a Lloyd George-val kötött egyezményhez.

A konzervatív kísérlet megismétlése népszerűtlen

Ugyanezért Lloyd George rámutat arra, hogy ha a közvélemény ellene fordul is a munkáspártnak, mégsem mutat sok kedvet a konzervatív kísérlet megismétlésére. Lloyd George azt hiszi, hogy jobb kilátásai vannak a liberálisok és a munkáspárt haladó irányzatú és biztos alapokra fölépített koalíciójának és az ilyen koalíció keretén belül akarja megerősíteni a liberális pártot az alternatív választójogi segítségével.

Baldwin és a konzervatívok meg vannak győződve arról, hogy a közvélemény hangulata hamarosan kényszeríteni fogja a parlamentet arra, hogy le-

számoljon a munkáspárt kormányával, különösen akkor, ha az indiai konferencia kudarcra végződik. A konzervatívok éppen ezért előkészületeket tesznek a tavaszi választásokra. A konzervatívok programja, amelynek főpontja a védővámrendszer további kiépítése, nem eléggé népszerű ahhoz, hogy a választók nagy tömegét mozgósítsa.

Mosley nagystilű programja

Abban a fölismerésben, hogy Angliának politikai váltogazdaságra van szüksége és csak azt nem tudják még, hogy ez hogyan történjen meg, a politikusok két csoportja külön kiáltványokat intéz az ország lakosságához. Sir Oswald Mosley, aki néhány évvel ezelőtt a konzervatívoktól lépett át a munkáspártba, szükségkormány megalakítását sürgeti, amely legfeljebb öt miniszterből álljon, de megkapja a meghatalmazást, hogy végrehajtsa a nemzeti újjáépítés politikáját, új gyáripari ágakat fejlesszen ki, a régiókat reorganizálhassa, az élelmiszerimportot nemzeti ellenőrzés

alá helyezhesse, segíthessen a mezőgazdaságon, megköthesse a kereskedelmi szerződéseket a dominiumokkal és ha szükséges volna, haladékokat kérhessen a nemzetközi háborus adósságok fizetésére. A másik külön akció a konzervatív párt berkeiből indul ki. Sir Robert Horne volt konzervatív pénzügyminiszter vezetése alatt, akihez a konzervatív párt legfiatalabb és legtehetségesebb képviselői csatlakoztak. Ez a pártcsoport is a nemzeti aktivitás fokozását követeli a pártcsoportok figyelmen kívül hagyásával, de követelik a nyilvános kiadások körüli szigorú takarékoságot, a kereskedelem fejlesztését, a munkanélküliség leküzdését, valamint a gyáripari és üzleti módszerek fölülvizsgálatát is.

Mindkét csoport követeli, hogy háborus energiával vegyék föl a küzdelmet a háborus problémák leküzdésére. Ezek a mozgalmak azt látszanak igazolni, hogy Angliában már nemesak keresik, de rövidesen meg is találják az utat, amely kivezet a mai gazdasági és politikai nehézségekből.

Ekszerárak, órák és ezüstárak

hatóságilag engedélyezett

végkiárúsítása Fenyőnél

Cluj, Piata Unirii 23, ahol az üzlet végkép feloszlik

Lenin özvegye visszavonul a politikai élettől

A szovjet felelősségre vonja Kolontai asszonyt pazar életmódjáért

Moszkva, január 2. A szovjetfővárosban az a hír terjedt el, hogy Lenin özvegye, Krupszkaja asszony szakítani akar Sztalinékkal és ki akar kapcsolódni a szovjetpolitikából. Ezekre a híresztelésekre Rikov lemondása adott alkalmat. Lenin özvegye már rég óta politikai csoportjának volt a híve és feszült viszonyban állott Sztalinnal, akinek politikáját nyíltan is kifogásolta. Krupszkaja asszony Rikov lemondása után állítólag most szintén le akar mondani valamennyi tisztességéről és teljesen vissza akar vonulni a politikai élettől.

Krupszkaja asszony mellett egy má-

sik szovjetpolitikuskó is újból az érdeklődés előterébe került. Moszkvába érkezett Kollontai asszony, a szovjet volt stockholmi nagykövete, akit tudvalevően azért rendelték vissza Stockholm-ból, mert „proletárnóhoz nem illő“ életmódot folytatott. Kollontai asszony hétfőn délután kihallgatáson jelent meg Litvinov külügyi népbiztosnál, akinek részletes jelentést tett stockholmi működéséről. A követnőt Litvinov utasítására a szovjet ellenőrző bizottsága fogja felelősségre vonni azért a költséges és fényűző életmódért, amelyet Stockholmban folytatott.

Chiappe, Párizs rendőrfőnöke 600 uccai jelzőállomást állíttat fel s ezzel arra szoktatja a közönséget, hogy a saját maga segítségére legyen

Többmillió frank megtakarítással jár a szenzációs rendőri reform

Párizs, január 2. Jean Chiappe, a népszerű rendőrfőnök, aki méltán kedvence a francia fővárosnak és aki sok remek reformot vezetett be szociális és rendészeti téren egyaránt, most újabb nagy tervvel lépett a nyilvánosság elé. Terve, ha megvalósul, a költségvetés számára nagy megtakarítást jelent, emellett pedig erősen fokozni fogja Párizs közbiztonságát.

A városi tanács költségvetési bizottságának legutóbbi ülésén számolt be terveiről Chiappe. Újja akarja szervezni a francia főváros rendőrségi szolgálatát. Reformjának az az alapelve, hogy a közönség igyekezzék önmagának segítségére lenni, mintegy sajátmagát szolgálja ki és ne várjon mindent a hatóságoktól.

Az elv gyakorlati megvalósítását Chiappe úgy képzeli, hogy Párizs husz kerületében 30–30 nyilvános uccai jelzőállomást állítana fel. Ezekről a jelzőállomásokról a közönség állandóan érintkezésbe léphet az egyes rendőri szervekkel. A nyilvános jelzőállomásokat mindig egy-egy rendőr őrizné. Az állomás közelében kis épületeket helyeznének el, amelyekben mindig 30 rendőr tartózkodnék permanenciában.

Ha tehát bárkinek szüksége van a rendőrség közbelépésére, a nyilvános jelzőállomásról díjmentesen telefonon felhívja a közeli őrszobaépületet. Vagy az őrszoba legénysége jön a hívásra, vagy ha nagyobb ügyről van szó, rögtön értesíti a központi rendőrfőnökséget.

SCHULHOF EMILNÉ

ORIENT

Szövömművészeti Iskola

ORADEA, Str. Ep. Ciorogariu 14

Művészi perzsa szőnyegek, szövött gobelinok, külföldi fonalak

Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek

Ily módon a jövő évtől kezdve Párizsban nem lesz más rendőri szerv, mint a 600 nyilvános jelzőállomás, 600 őrszoba, ezenkívül a 20 kerület előjáróságán egy-egy rendőri központ, végül pedig a rendőrfőnökség.

1931-től kezdve tehát megszűnnének a kerületi rendőrbiztoságok. Ezeknek az intézményeknek a működését, amely eddig olyan sok pénzbe került, most részben a kerületi előjáróságok, részben a központi rendőrfőnökség fogja ellátni. Így azután többmillió frank megtakarításra számít Chiappe. Az eddigi rendőrtisztviselők szerzett jogait nem akarja érinteni, viszont újabb rendőrtisztviselőket már nem alkalmaz és megszünteti az előjáróságoktól függetlenül működő kerületi szerveket.

Tegyük ehhez hozzá, hogy Párizsban eddig már 80 nyilvános rendőrállomás működik és a hiányzó 520-at Chiappe három hónapon belül akarja felszerelni.

Chiappe tervét nemesak a városi tanács fogadta nagy tetszéssel, hanem az párizsi közvélemény is.

Januárban jelentékenyen meg fognak hosszabbodni a nappalok

A Mars egyre jobban közeledik a földhöz

Miután a Nap december 22-én Földkörüli látszólagos pályáján elérte látszólagos legmélyebb pontját, most megint fölfelé halad s ennek következtében januárban jelentékenyen meg fog hosszabbodni a nap. A hold pályájának fontosabb nappjai ezek: január 4-én holdtölte, január 11-én utolnó negyed, január 18-án újhold és január 27-én első negyed.

A hosszú téli éjszakák különösen kedvező alkalmat nyújtanak az égbolt vizsgálatára. Legvilágosabb csillagként már a szürkületben a Jupiter óriási bolygója tűnik fel az ég keleti részén, amelynek négy holdja különös figyelmet érdemel.

A Tejut ezüstösen világító szalagja az eget majdnem két egyenlő részre osztja. Délre látjuk a legszebb csillagot, az Oriont ismert ködfoltjával. A három övesillag elvezet bennünket a Siriushoz, amely az ég legvilágosabb állócsillaga. Ehhez egészen közel van a Nagy Kutya, amely fölött viszont a Kis Kutya és a róten fénylő Prokiont látjuk. Az Orion másik oldalán feltűnik az első pillanatra felhőnek látszó Plejaden, a csillagok egyik gyönyörű csoportja, amely látszólag egész pompáját kibontja előttünk. Ismerjük az Aldebarant is és nagy örömmel figyeljük ezt a csillagsoprotot, amelyet szépségben egyik sem mul felül. A késő esti órákban keleten feltűnik a Nagy Oroszlán hosszan elnyúló csillagképe, amelynek legfénylőbb csillaga a Regulus. Az Ikrek csillagképében áll Jupiter és a Nagy Oroszlán között a Rákban meglátjuk a Mars bolygót, amely egyre közeledik hozzánk és január 25-én 99 millió kilométeres Földközelségbe jut.

A Mars bolygót olyan misztikus homály veszi körül, hogy a csillagászok már évtizedek óta iparkodnak azon, hogy kétségtelenül megállapítsák, tényleg laknak-e élő lények ezen a bolygón.

Ha szolid és megbízható

bolygól LIBAZSIR szűkegletét be-
akarja a nagy KLEIN orth. kóser
vagy kérjen árajánlatot

szür és baromfi-csarnokból Oradea, Saguna 6.
Alapítva 1912
Szállítás postán és vasúton saját bődömben.

Jelentéktelen

Vi
cl

Konfliktus rob

Bucuresti-Bukares Kelet tudósítójától). munkban megirtuk, közlekedésügyi min Stan Vidrighinnek, tőjának. A közlek ugyanakkor levelet nöknek, a CFR igaz nek, akik utasított az elbocsátását haladé re. A Pretorianhoz mondó levél szöröl- képpen hangzik:

„Bucu

Elnök Ur!
Van szerencsém, hogy megviz tonóm intézmény hin között létrej szerződést és hogy ezt a szerz ügyi minisztériumthogy nem is minisztériumhoz ugy, ahogyan az zéséről szóló tö sza előírja.

Ezenfelül a s ták a számvevő jín a törvény á hatóságok tudó csakis ezen h véleményezése l szerződés végrel Ennek követk rium azon az ál Stan Vidrighin volt törvényes poszt betöltésér tették s így mű szerü, amiért is nul meg kell sz nisztérium Stan len tudomására igazgatói funk megszünt. A rendelkezést ez sára is hozza, tóságai tanácsa ges intézkedése végrehajtására

közlek

Ugyanezekre az a levél, amelyet í intézett Stan Vid biekből kitűnik, l mintha Vidrighin lalt kötelezettsége miatt akarná me ügyi minisztérium jogi természetű fo vonatkozással mond igazgatójának. S Pretorian mérnök ja össze az állam tanácsát az utasít kében. Pretorian rendelkezést, am t tag közül mindöss ugy, hogy a gyf volt. A közleked kérte Pretorian, venni Vidrighint, nos botrány elker

Vidrighi másul ve bontását

Pretorian ide azonban sikertelő righin ma délelő képviselői előtt közlekedésügyi velét nem hajla Annál is inkább, a kormány, ha igazgatótanácsa közlekedésügyi államvasutak szerződötté le és nak áll jogában vagy érvénybe nálni. Vidrighin

Jelentéktelen alaki hibákra hivatkozva bontották fel Vidrighin szerződését Vidrighin nem hajlandó tudomásul venni elbocsátását és elégtételt kér

Altitól Mihalache kivánságára határozták el a legutóbbi minisztertanácsban Vidrighin menesztését, mert a belügyminiszter a kormány tevékenységét tiltotta a Vidrighin elleni támadásoktól

Konfliktus robbant ki Vidrighin elbocsátása miatt a kormány két frakciója között

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Legutóbbi számunkban megírtuk, hogy Raducanu közlekedésügyi miniszter felmondott Stan Vidrighinnek, a CFR vezérigazgatójának. A közlekedésügyi miniszter ugyanakkor levelet írt Pretorian mérnöknek, a CFR igazgatótanács elnökének, akit utasított arra, hogy Vidrighin elbocsátását haladéktalanul hajtsa végre. A Pretorianhoz intézett érdekes felmondó levél szövege a következőképpen hangzik:

„Bucuresti, 1930. dec. 29.

Elnök Ur!

Van szerencsém tudomására hozni, hogy megvizsgáltam a CFR autonóm intézménye és Stan Vidrighin között létrejött alkalmaztatási szerződést és megállapítottam, hogy ezt a szerződést a közlekedésügyi minisztérium nem próbálta, minthogy nem is terjesztették be a minisztériumhoz apróbbalás véget, úgy, ahogyan azt a CFR átszervezéséről szóló törvény 18-ik szakasza előírja.

Ezenfelül a szerződést nem hozzák a számviteli törvény alapján a törvény által előírt ellenőrző hatóságok tudomására sem, bár ezekben ezen hatóságok jóváhagyó véleményezése kötelezi a CFR-t a szerződés végrehajtására.

Ennek következtében a minisztérium azon az állásponton van, hogy Stan Vidrighin mérnök urnak nem volt törvényes jogosultsága azon poszt betöltésére, amelyre szerződtek s így működése nem volt jogszerű, amiért is ennek haladéktalanul meg kell szűnnie. E célból a minisztérium Stan Vidrighin közvetlen tudomására hozta, hogy vezérigazgatói funkciója a mai nappal megszűnt. A minisztérium ezt a rendelkezést ezáltal az Ön tudomására is hozza, hogy a CFR igazgatótanácsa tegye meg a szükséges intézkedéseket ezen határozat végrehajtására.

I. Raducanu sk.,
közlekedésügyi miniszter.

Ugyanezekre az okokra hivatkozik az a levél, amelyet Raducanu közvetlenül intézett Stan Vidrighinhez. A fenteből kitűnik, hogy szó sincs arról, mintha Vidrighin a szerződésben foglalt kötelezettségeinek be nem tartása miatt akarna menesztetni a közlekedésügyi minisztérium. Raducanu bizonyos jogi természetű formai okokra való hivatkozással mondott fel a CFR vezérigazgatójának. S ugyanakkor felhívta Pretorian mérnököt, hogy sürgősen hívja össze az államvasutak igazgatósági tanácsát az utasítás végrehajtása érdekében. Pretorian végrehajtotta ezt a rendelkezést, ám tizennégy igazgatósági tag közül mindössze haton jelentek meg, úgy, hogy a gyűlés határozatképtelen volt. A közlekedésügyi miniszter erre kérte Pretorian, hogy igyekezze rávenni Vidrighin távozására a nyilvános botrány elkerülése érdekében.

Vidrighin nem hajlandó tudomásul venni szerződésének felbontását

Pretorian ideirányuló fáradozásai azonban sikertelenek maradtak. Vidrighin ma délelőtt nyilatkozott a sajtó képviselői előtt és kijelentette, hogy a közlekedésügyi miniszter lemondó levelét nem hajlandó tudomásul venni. Annál is inkább, minthogy fölülte nem a kormány, hanem az autonóm CFR igazgatótanácsa rendelkezik. Őt nem a közlekedésügyi minisztérium, hanem az államvasutak autonóm igazgatósága szerződtette le és csakis az igazgatóság-nak áll jogában a szerződés felbontása, vagy érvénybentartása fölötti diszponálni. Vidrighin elmondta, hogy már

Manoileseu is próbázott az ő elbocsátásával, de a közlekedésügyi minisztérium jogügyi osztálya nem véleményezte felmondását és a CFR igazgatósági tanácsa melléje állott. Reméli, hogy ugyanez fog történni Raducanu akciójával szemben is. Végül kijelentette Vidrighin, hogy elődei évi 2 millió 400 ezer lej fizetést kaptak a vasutól. Ő január elsejével lemondott fizetésének és jövedelmének 25 százalékaról és így ma 150 ezer lejjel kevesebb jövedelme van, mint a CFR eddigi előző igazgatójának.

Elégtételt kér a hajsziért Vidrighin

Végül kijelentette Vidrighin, hogy illetékes fórumoknál elégtételt fog követelni magának az ellene indított kam-

pányért. Politikai körökben élénken kommentálják a közlekedésügyi minisztérium és a CFR vezérigazgatója közötti konfliktust, amelyet a nemzeti parasztpárton belül dúló egyenetlenségekre vezetnek vissza. Ismeretes ugyanis, hogy Vidrighin Maniu kivánságára és közbenjárására szerződtek le a CFR-hez, és a nemzeti parasztpárt elnöke volt az, aki Vidrighin személyéhez, az ellene folyó sajtókampány dacára is, ragaszkodott. De pártfogója Vidrighint Gaston Leverve, a CFR külföldi ellenőre, aki felelős tényező és így többek között az uralkodó előtt is, többizben a leg nagyobb meglepődésének adott kifejezést a CFR vezérigazgatójának tevékenysége fölött. Egyes verziók szerint Vidrighin menesztését a legutóbbi mi-

nisztertanácsban Mihalache belügyminiszter kivánságára határozták el, miután a belügyminiszter a kormány presztizsét féltette a CFR vezérigazgatója ellen irányuló támadásoktól. A taranista miniszterek, valamint Manoileseu támogatták Mihalachet, Madgearut kivéve, aki Popovici Mihállyal és Voicu Nitescuval együtt Vidrighin igazgató megtartása mellett foglalt állást. A Vidrighin-pártiak azonban kisebbségben maradtak.

Az erdélyiek harcot indítanak Vidrighin menesztése ellen

A kérdés távolról sem látszik Raducanu felmondó levelével elintéztetnek. A nemzeti parasztpárt erdélyi frakciója ugyanis el van határozva arra, hogy a legélesebb harcot indítja meg Vidrighin menesztése ellen, amelyből az erdélyi politikusok kabinetkérdést akarnak csinálni. Az immár tengeri kigyóvá dagadó Vidrighin-ügy tehát igen érdekes fejleményeket ígér. Vószinűnek látszik, hogy Vidrighin mégis állásában fog maradni, de az sincs kizárva, hogy a nemzeti parasztpárt két frakciója között, éppen ebből a kérdésből kifolyólag fognak az utóbbi időben lappangó ellentétek ismét teljes erővel kiújulni. Amennyiben ugyanis Vidrighint megtartják állásában, úgy kétségtelen, hogy Raducanunak viselnie kell majd a következményeket.

Venizelosz cáfolja, hogy varsói tartózkodása szovjetellenes blokk alakulásával állana összefüggésben

Varsó, január 2. Venizelosz görög miniszterelnök a lengyelországi és a külföldi sajtó munkatársainak fogadásán tett sajtónyilatkozatában cáfolta azt a hírt, hogy varsói tartózkodása szovjetellenes blokk alakulásával állana összefüggésben. Hangoztatta, hogy a

görög külpolitikával párhuzamosan haladó államoknak nem a békebontás, hanem a békének a megszilárdítása a fő gondja. A békeszerződések revíziójának kérdésében a görög miniszterelnök odanyilatkozott, hogy a békeszerződése-

ket nem tartja ugyan hiba nélküli, ideális művekknek, mégis helyteleníteni kell a revíziók felvetését, mert újabb nyugtalanságot hintnek el Európában és elősegítik a gazdasági válságot súlyosbító tényezők kialakulását.

A minisztertanács elhatározta, hogy Románia lépéseket tesz a magyar kormánynál a fa horribilis import illetékének leszállítása érdekében

Az 1700 lejes importtarifa lehetetlenné teszi a romániai fakivitelt Magyarországra

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Ma este minisztertanács volt, amelyen Popovici pénzügyminiszter, a miniszterelnök helyettese elnökölt. A minisztertanácsról kiadott kommuniké szerint a minisztertanács az ITT koncesszió kérdésével foglalkozott és megbízta Raducanu közlekedésügyi minisztert, hogy a kérdés teljes komplexumát feldolgozó, minden részletre kiterjedő tervezetben számoljon be a

minisztertanácsnak a munkálatokról. A minisztertanács ezután az új magyar faimportvámokkal foglalkozott. Raducanu bejelentette, hogy Magyarország 1700 lej importilletéket vetett ki minden vagon fára. Ez a magas illeték alkalmas arra, hogy megnehezítse az amugy is nagy nehézségekkel küzdő román faexportot. A minisztertanács elhatározta, hogy erélyes lépést fog tenni

a magyar kormánynál, hogy az illetéket hatálytalanítsák vagy legalább is leszállítsák.

Az Uj Kelet tudósítójának magánértesülése szerint a minisztertanács újra napirendjére tűzte a Vidrighin-kérdést. A minisztertanács ezáltal is egységes álláspontot képviseltek a kormány tagjai és mindannyian hozzájárultak Raducanu lépéséhez.

Mussolini:

„Olaszország sohasem fog támadó háborúba kezdeni”

A Daily Mail újévi szenzációja

A duce eltiltotta, hogy külföldre szánt békenyilatkozatát az olasz lapok közöljék

London, január 2. A Daily Mail Mussolini nyilatkozatát közöl újévi számában. Az olasz miniszterelnök hangoztatta a fasizmus békességét és azt, hogy Olaszország sohasem fog támadó háborúba kezdeni. Mussolini, mint volt frontharcos, nem akarja új szerencsétlenségbe sodorni nemzetét s így Olaszország minden fegyverkezése csak a nemzeti határok védelmét szolgálja. Az olasz miniszterelnök elismeri Franciaország népének békés alaptermészetét, de kifogásolja Franciaországnak európai hegemoniára való törekvését s ezt a tendenciát tartja az európai forrongási állapot főokának.

A rettenetes európai feszültséget Mus-

solini szerint növeli az országok haderi közötti egyenlőtlenség, ami a legyőzöttek biztonságának hiánya miatt az államok Népszövetség előtti egyenlőségének elvét komédiává süllyeszti. Az angol miniszterelnök hangoztatta végül, hogy nem tartozik politikai céljai közé egy revíziós blokk összehozása s a területi lehetlenségek revízió alá vételét is az általános európai béke és megnyugvás érdekében propagálja.

Róma, január 2. Mussolini az újév alkalmából miniszterelnöki és fasiszta pártelnöki minőségében angol és francia nyelven a külföld számára rádióbeszédet mondott, melyben a legélesebben megkönyörgte a háborút, mint a nemzeti törekvések hatóeszközét, amely

minden civilizációt megsemmisüléssel fenyeget. Mussolini hangoztatta, hogy a fasiszta Olaszország sohasem fog támadó háborúba kezdeni és teljes lojalitással kész a maximális mérvű leszerelésre is, ha a többi nemzetek is kifejezik készségüket a leszerelés végrehajtására. Az olasz miniszterelnök beszédét hagosfilmre is felvették.

London, január 2. Mint az angol hivatalos távirati iroda jelenti, Mussolini szigorúan eltiltotta újévi nyilatkozatának és a külföld számára szánt rádióbeszédének az olasz lapokban való közlését. Ez a fasizmus imperialista jel-szavakkal elbódított tömegeinek teljes kiábrándulásától tartó félelem és megalkuvás jele.

EMILNÉ

T Iskola

Horogariu 14
gek, szövött
fonalak
vétel gyor-
zoltatnak

kezdve Párizs-
szerv, mint a
600 órszoba,
előjáróságán
végül pedig a

megszűnnek a
Ezeknek az
kérését, amely
került, most
járóságok, rész-
késég fogja el-
lőli frank meg-
pe. Az eddigi
t jogait nem
újabb rendőr-
alkalmaz és meg-
től függetlenül

ogy Párizsban
rendőrállomás
520-at Chiappe
arja felszerelni.
ak a városi ta-
éssel, hanem az

ntékenyen
szabodni
ok

an közeledik

per 22-én Föld-
ján elérte lát-
pontját, most
ennek következ-
ékenyen meg-
p. A hold pá-
pjai ezek: ja-
nuár 11-én utol-
újhold és ja-

ik különösen
anak az égbolt
osabb csillag-
ben a Jupiter
el az ég keleti
holdja különös

lágító szalagja
egyenlő részre
egszebb csilla-
dóftójával. A
bennünket a
legvilágosabb
zen közel van
előtt viszont a
fénylő Prok-
másk oldalán
atra felhőnek
llagok egyik
mely látésóvel
a előttünk. Is-
nt is és nagy
csillagsopor-
egyik sem
ránban keleten
án hosszan el-
ynek legfény-
s. Az Ikrek
ter és a Nagy-
ban meglátjuk
egyre közele-
25-én 99 millió
rbe jut.

isztikus ho-
a csillagászok
rkodnak azon,
megállapítsák.
nyek ezen a

gbizható
szükségletét be-
szerezni, írjon
nlatot

orth. kóser
rades, Seguna 6.
sajtó bódában.

Weizmann nagy emlékbeszéde az angliai cionista konferencián lord Melchet fölött

Weizmann politikai referátumában kijelentette, hogy Palesztina felépítésének munkája teljesen szabadon lesz folytatható

Az angol kormány négy minisztert delegált a Jewish Agencyval való tárgyalásokra

London, január 2. Vasárnap, az elmúlt év december 7-én este nyílt meg az angliai cionista szervezet harmadik országos konferenciája. A konferencia lord Melchett röviddel azelőtt bekövetkezett halálának hatása alatt állott és a konferencia elnöke, I. K. Goldbloom megnyitó beszédében meghatározó szavakban méltatta a cionista mozgalom egyik legnagyobb vezérének életét és művét. A delegátusok állva hallgatták végig a beszédet, amely után három perces hallgatással áldoztak Melchett emlékének.

Weizmann emlékbeszéde lord Melchett fölött

Ezután dr. Chaim Weizmann professzor, a Jewish Agency elnöke emelkedett szólásra és meghatározó beszédében áldozott lord Melchett emlékének.

Tragikus esemény árnyékolja be konferenciánkat — mondotta Weizmann. Meghalt Izraelnek egy nagy fia, aki éveken keresztül felbecsülhetetlen szolgálatakat tett ügyünknek. Viszonylag későn jött Melchett lord soraink közé. — az angol ipart, az angol tudományt s az angol politikát szolgálta addig, az ő jellemző odaadással. 1916 körül, midőn a cionista kérdés politikai események előterébe került, lord Melchett is kereste a hozzánk vezető utat, előbb ingadozva, később egyre több érdeklődéssel s rövid idő alatt egyik oszlopa lett mozgalmunknak, amelynek ő nagy presztízsét, erkölcsi segítségét és nagyvonalú anyagi támogatást nyújtott. Bárhol is merült fel valami nehézség, lord Melchettre mindig számítani lehetett, mert mindig szívesen segített tanácsokkal és tetteikkel egyaránt. Palesztina az ő számára a zsidó-kérdés végleges megoldásához vezető út volt. Emlékszem még arra az időre, midőn első palesztinai útjára elkísértem. Lord Melchett az években és tapasztalatokban gazdag ember, mammut-vállalatok vezetője, valóságilag megifjodott, midőn Palesztina földjére lépett. Minden, amit látott, lelkesítette és ámulatba ejtette.

Halálos ágyán is a Tel-Mond kolóniára gondolt

Midőn a Tiberiás tó mellett haladtunk el, azt mondotta, szeretne ezen a helyen házat venni magának, hogy ide vonuljon vissza szellemi felfrissülést keresni, ha majd a világ zajlása kifárasztja. Meg is szerezte magának ezt a házat, de nem adatott meg neki még meglátni sem. Alig tizenegy nappal ez előtt tervezte, hogy ismét Palesztinába fog utazni s hozzátette, hogy még sínes az rendjén, hogy nem látta még palesztinai házat. Pár nappal halála előtt hírtelen eszébe jutott, hogy a Tel-Mondnak nevezett palesztinai birtokán foglalkoztatott munkásoknak nincs könyvtár. Halálos ágyán rendelte el, hogy ezt a könyvtárat szereljék fel. Midőn a zavargások után megkérdezték tőle, hogy folytassák-e Tel-Mond-ban a munkálatokat, lakónikus táviratot küldött Palesztinába. A táviratban az állott, hogy a kételyeket ostobának tartja s elrendeli a munka folytatását.

„Palesztináért többet fogok tenni, mint bárki ezen a világon“

Lord Melchett halála hazája, a brit világbirodalom, az angol ipar számára pótolhatatlan veszteséget jelent. Bennünket kettőzöttén ér ez a csapás. Olyan időben távozott el körünkől, midőn munkánk súlyos válságon megy keresztül. Azokhoz a nehézségekhez, amelyeket az elmúlt tizenhét hónapban ki kellett állanunk, hozzá kellett még járulnia legbefolyásosabb barátaink, Marshall, Balfour és Melchett halálának is.

Két évvel ezelőtt Newyorkban találkoztam Melchettel. A nikkelkoncern létrehozásával volt elfoglalva. A nagy tranzáció sikeres leköttése után estén

az ő szokott szívélyes módján mondotta nekem: „Rendkívül nagy üzleti műveltekkel voltak elfoglalva, amelytől jelentős anyagi hasznot várok. Megígértem Önnek, hogy Palesztináért többet fogok tenni, mint bárki más ezen a világon.“

— És én meg vagyok győződve róla, — folytatta beszédét Weizmann, — hogy meg is tartotta volna ígérését, mert attól az időponttól kezdve fokozott mértékben folytatta a palesztinai vállalkozásainak kiépítését, amelyek — remélem — tovább fognak fejlődni és örökös emléket állítanak annak az embernek, aki oly sokat tett értünk.

Lord George üdvözlő levele a cionista konferenciához

Weizmann nagyhatalmú beszéde után felolvasták a konferenciához intézett üdvözlő leveleket és táviratokat. Lloyd George többek között a következőket írta:

„Az angliai cionista szervezet ezévi konferenciája a zsidó nép történetének kritikus pillanatában ül össze. Nagy feladatunkban legszívesebben jókívánásaink kísérik Önöket.“

Ugyanilyen tónusban volt megfogalmazva Bennett kanadai miniszterelnök üdvözlő távirata is. Az üdvözlő táviratok és levelek felolvasása után Chaim Nachman Bialik, a kiváló héber költő a Jisuv nevében üdvözölte a konferenciát és kijelentette, hogy a palesztinai zsidók a nehéz helyzet ellenére sem bátorlanodtak el. Csak a Palesztinán kívül élő zsidók kishitűsége volna képes arra, hogy a Jisuv bizalmát megrendítse.

A Jewish Agency és az angol kormány tárgyalásai kedvező eredményt ígérnek

Ezután dr. Weizmann számolt be a Jewish Agency és az angol kormány között folyó tárgyalásokról. Kijelentette, hogy bár a tárgyalás részletei felől nem nyilatkozhatnak, mégis ama jogos reményének adhat kifejezést, hogy a Jewish Agency a tárgyalások eredménye alapján teljesen szabadon és az eddigi építómunka utjában álló akadályoktól mentesen fogja munkáját folytatni. Weizmann kifejtette ezután, hogy a gazdasági válság, amelynek vége egyelőre nem látható be, igen megnehezítette a cionista munkát, a politikai akció sikerei azonban semmit sem fognak érni, ha anyagi eszközök nem állnak megfelelő mértékben rendelkezésünkre.

Simon Marks Keren Hajjeszód referátumában ugyancsak hangsúlyozta, hogy a mozgalom anyagi fennakadása súlyosabb katasztrófa volna, mint bármiféle Fehér Könyv kiadása. Bejelentette ezután, hogy 140 ezer font deficit mutatkozik a Jewish Agency ez évi költségvetésében. A cionista kongresszus feladata lesz eltüntetése.

Az angol cionisták tiltakozása a Fehér Könyv ellen

Paul Goodmann referátuma után több határozati javaslatot fogadott el a konferencia, amelyekben elégedetlenségüknek adnak kifejezést afelett, hogy a kormány az 1929 augusztusi zavargások után nem Macdonald kijelentéseinek szellemében tárgyalta a Népszöveg-séggel és túlságosan engedékenyen mutatkozott a bünyösökkel szemben. A konferencia leszögezte, hogy fenntartás nélkül csatlakoznak a világ zsidóságának a Fehér Könyv elleni tiltakozásához. A zsidóknak Angliával szembeni bizalma csak akkor állítható helyre, ha a Fehér Könyvből haladéktalanul eliminálják mindazokat a rendelkezéseket, amelyek ellentétben állnak a zsidó nemzeti otthon érdekeivel. A konferencia felhívta végül a Jewish Agencyt, hogy igyekezzék az arabokkal jó szomszédai viszonyt teremteni. Végül a Konferencia sajnálatosságának ad kifejezést Weizmann lemondása fölött, de ebben

a lépésben az egyetlen utat látja, amely a zsidó nép méltóságának és érdekeinek megfelel.

Nem a Jewish Agency, hanem az angol kormány kereste a közeledést

Brodetsky Sélíg professzor, a cionista világszervezet exekutívéjének tagja tartott ezután nagyvonalu referátumot a szervezet politikai tevékenységéről. Kifejtette, hogy a cionista politikát ma elsősorban az angol kormány és a palesztinai építómunkával szemben elfoglalt álláspontja foglalkoztatja. A Jewish Agency és a kormány között folyó tárgyalásokat a cionista mozgalom híveinek egyrésze nem helyesli, holott ez uttal nem a Jewish Agency közeledett az angol kormányhoz, hanem éppen a kormány kereste a közeledést a zsidóság vezetőihez. A tárgyalások Macdonald és több miniszter meghívása után váltak aktuálisá s csak azután kezdődtek meg, miután az Akcions Komité és a Jewish Agency politikai bizottsága

hozzájárultak az angol kormánnyal való érintkezés felvételéhez.

A továbbiakban kifejtette Brodetsky, hogy az utóbbi időben bizonyos nehézségeket okozott az a tény, hogy a palesztinai munka számára most már két legfelsőbb fórum van: a kongresszus és a Jewish Agency. Kívánatos volna, ha a rövidesen összeülő karlsbadi kongresszus megkülönböztetett figyelmet szentelne ennek a dualizmusnak. Brodetsky ezután rámutatott arra, hogy Macdonald négy minisztert is delegált a Jewish Agencyval való tárgyalásokra. Ez pedig egyértelmű azzal, hogy a kormány nem a gyarmatügyi hivatal ügyének tekinti a Fehér Könyv problémáját, hanem az egész kormány kérdésének.

A Fehér Könyv nem képezheti alapján a tárgyalásoknak

A Fehér Könyv a következő három okból nem képezheti az angol kormány és a Jewish Agency közötti tárgyalások alapját:

1. Tónusa.
  2. A benne foglalt mandátuminterpretálás és
  3. a javasolt gyarmati politika miatt.
- Az angol kormánnyal létrehozandó új megállapodás kérdésében végleges döntéseket csak a mozgalom legfőbb fórumai, az Akcions Komité, a kongresszus, vagy a Jewish Agency councilja hoznak. Bárhogyan is végződjenek azonban az angol kormánnyal folytatott tárgyalások — és én remélem, hogy jól fognak végződni — a mi magatartásunk irányítóelve az, hogy úgy a gyarmatügyi hivatalnak, mint a palesztinai kormánynak lojális magatartást kell a mandátumban lefektetett otthonépítési kötelezettségekkel szemben tanúsítani.

Amerikai mintára raboltak ki egy mainzi bankot

Közel ötmillió lejnek megfelelő összeget vittek el az autós banditák

Mainz, január 2. A Birodalmi Bank közelében ma délelőtt a mainzi Népbank két alkalmazottját fegyveres banditák támadták meg, amikor a Birodalmi Bankból felvett 90 ezer márkával elindultak a Népbank felé. A pénzzel

telt aktatásukat elvették tőlük. Az egyik bandita autóbába ugrott és elrobogott, míg a másik fegyverlövéssekkel tartotta vissza a tisztviselőket, utána pedig szintén autóbába ugrott és eltűnt.

Szilveszter éjszakai betörések Kolozsváron

Egyre jobban szaporodnak a betörések Kolozsváron. 100 ezer lej értékben követtek el betöréseket Szilveszterkor

Cluj-Kolozsvár, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsváron az utóbbi hónapokban rendkívül megszorodott a bűnözők száma. Napról-napra érkeznek jelentések a rendőrség bünyügyi osztályához, amelyek szerint ismeretlen tettesek itt is ott is vakmerő betöréseket és rablásokat követnek el. Szilveszter éjszakáján, amikor az emberek nem tartózkodnak otthon, hanem kedélyesen töltik el éjszakájukat az elmúlt esztendőből bucsuzva, több vakmerő betörést követtek el Kolozsváron.

Szilveszter éjszakáján a Dézsma utcában garázdálkodtak a betörők. Az éj leple alatt behatoltak Körös Feren Dézsma uca 2. szám alatti házába és a házikasszában talált 20 ezer lej készpénzt magukkal vitték. A szekrényeket átkutatva, a betörők három értékes gyémántgyűrűt találtak, összesen 25 ezer lej értékben, amelyet természetesen szintén magukkal vitték a betörők.

Körös Ferencet a betörés 45 ezer lej értékben károsította meg.

A nyomozást a rendőrség bevezette. Az a gyanu, hogy a házba bejáratos ember követte el a betörést, mert a tettes teljesen tisztában volt a helyszíni viszonyokkal.

Ugyanaznap éjjel a Kövespad utcában is betörők garázdálkodtak. A 40. szám alatt lévő Elefánt-féle fűszerüzletbe törtek be és úgy az árukészletből, mint a kasszából jelentékeny értékeket emeltek el. A kereske-

dő kára 76 ezer lej. Elefánt feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen.

Drághiczi Aurel, a rendőrség bünyügyi osztályának kitűnő igazgatója széleskörű nyomozást vezetett be a szilveszteri betörők kézrekerítésére.

— Petala tábornok nyugdíjaztatását kérte. Bukarestből jelentik: Petala tábornok, hadseregfelügyelő, aki éveken keresztül volt a Kolozsváron székelő VI. hadtest parancsnoka, nyugdíjaztatását kérte. Nyugdíjaztatásával egyidejűleg megtette a szükséges lépéseket a törvényben biztosított jogszertint szenátor ságának elismerése érdekében.

— Enyhülő időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint enyhülő időjárás várható megismétlődő lecsapódásokkal, délen és nyugaton tulnyomóan esővel, északkeleten részben havazással.

— Egy német bárót leszurt a sofförje. Berlinből jelentik: A brandenburgi Schwerinben Maltzahn bárót Jacobi nevű sofförje késszurásokkal megölte. A sofför menekülés közben többször rálőtt az üldöző csendőrökre is. Végül mégis sikerült letartóztatni.

— Szovjet-Orosországban betiltották a focit. Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint a hatóságok a focit tiltották, a polgári degeneráció e termékét, a szovjetunió egész területére betiltották.

A KÖNYVPIAC UJDONSÁGAI AL- LANDOAN KAPHATOK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN

Bukares

Nem halasz

Bucuresti-Bu Uj Kelet tudósítójától. Az évét a szokott zött ünnepelték patriarchia ter- órakor Tedeum- lent az uralkodó- riarcha, valami- mennyi Bukare- A mise után a fel az uralkodó- ügyminiszter, terelnők, a kor- gait tolmácsolt.

— Junius Popovici — új az ország törté- élünk, midőn a összpontosítani pusztításai elta- föld arculatáro- kell vennie a munkájában é- vatott a romá- uralkodónk: haz- ponti hatalom, tással és nagy- odaadással irá- ságának sorsát

Az uralkodó- mondott Popov- intézett jókivá- tatott arra, ho- ztában az orsz- zafias önfeláld- van szükség.

— Hitem és- mondotta az u- jobb jövő, ame- videsen el fog- szell számolnu- szociális refor- országnak. Sziv- morgóknál s a- van. Tudom, h- áll hozzám a g- lekkel mellette- ben, amelyeket- ért folytánunk.

Az uralkodó- tába ment, aho- teltését fogadt- ben Dolci bibor- rályt, aki vált- hogy Románia- hive volt. Feltű- Mutius bukare- röviddel ezelő- volt Grigore F- lent meg a rec- leségével együt- királyi palotá- már éppen elha- A német köve- udvari főmars- állítólag kiderű- volt szó csupá- ugyanis 12 óra- va, de a kettős- hogy a német- nek olvasta.

Bucuresti-Bu Uj Kelet tudósítójától.

Stengel-fo HÉBER-RO

Anton RO

העברית

Héber gyapju és nagykereske

Bukarest politikai ujéve

Károly király ujévi beszédében
komoly szociálisreformok szükségességét hangoztattaTradicionalis külsőségek között ünnepelték
meg Bukaresiben az újévet

Nem halasztják el az időközi választásokat

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A polgári újévet a szokott fényes külsőségek között ünnepelték meg Bukaresiben. A patriarhia templomában délelőtt 11 órakor Tedeum volt, amelyen megjelent az uralkodó, Miron Christea patriarcha, valamint a kormánynak valamennyi Bukaresiben tartózkodó tagja. A mise után a patriarcha köszöntötte fel az uralkodót, majd Popovici pénzügyminiszter, mint helyettes miniszterelnök, a kormány újévi jókívánságait tolmácsolta Károly királynak.

— Junius 8-ikával — mondotta Popovici — új korszak vette kezdetét az ország történetében. Súlyos időkét élünk, midőn a világ minden erejét összpontosítani kell, hogy a háboru pusztításai eltakaríthatók legyenek a föld areulatóról. Romániának is részt kell vennie a gazdasági restauráció munkájában és erre sokszorosan hivatott a román nép azóta, hogy az uralkodónk hazatérésevel van egy központi hatalom, amely a kellő autoritással és nagyon sok hozzáértéssel és odaadással irányítja Románia lakosságának sorsát.

„Hiszen, hogy rövidesen el jön a jobb jövő”

Az uralkodó válaszában köszönetet mondott Popovici Mihálynak a hozzá intézett jókívánságokért, majd rámutatott arra, hogy a mai súlyos helyzetben az ország összes lakóinak hazafias önfeláldozására, és munkájára van szükség.

— Hitem és meggyőződés az, — mondotta az uralkodó, — hogy az a jobb jövő, amely után sóvárgunk, rövidesen el fog jönni. Mindenesetre le kell számolnunk azzal, hogy komoly szociális reformokra van szüksége az országnak. Szívem a mai napon is a morgónál s a gondokkal küzdőknél van. Tudom, hogy kormányom közel áll hozzám a gondokban s szívvel, lélekkel mellettem van a küzdelmekben, amelyeket a helyzet megjavításáért folytatunk.

A diplomáciai testület a király előtt

Az uralkodó ezután a királyi palotába ment, ahol a diplomáciai kar tiszteletét fogadta. A diplomaták nevében Dolci biboros köszöntötte fel a királyt, aki válaszában hangsúlyozta, hogy Románia mindig a békepolitika híve volt. Feltűnést keltett, hogy Von Mutius bukaresti német követ, akinek röviddel ezelőtt súlyos konfliktusa volt Grigore Filipescuval, — nem jelent meg a recepción. Von Mutius feleségével együtt akkor érkezett meg a királyi palotába, midőn az uralkodó már éppen elhagyni készült a termet. A német követ azonnal felkereste az udvari főmarsall hivatalát, ahol aztán állítólag kiderült, hogy félreértésről volt szó csupán. Mutius meghívója ugyanis 12 óra 45 percre volt kiállítva, de a kettős küssé elmosódott, úgy hogy a német követ egy óra 45 percre olvasta.

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresiben

Stengel-féle Koi Jehuda
HÉBER-ROÁN ABC kapható
Anton Rosenzweig Cluj
מפריס אונד טליים גראאנדאונג
Héber könyvek
gyapju és selyemtalleszek
nagykereskedése. — Gyári árak!

tegnap az a hír terjedt el, hogy Mihai Vajda súlyosan beteg és azért nem jelenhetett meg az újévi ünnepeken. Ez a hír nem felel meg a valóságnak, amennyiben Mihai Vajda egy kissé meg van ugyan hűvös és pár napig szobábn kell tartózkodnia, de semmi komolyabb baja nincsen.

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti jelentés alapján az Uj Kelet is hírt adott arról, hogy a január hóra kitűzött időszaki választásokat az összes pártok egyöntetű kívánságára tavaszra halasztják. A kormány most hivatalos kommunikében a legkategorikál

Hogyan szaporodott Románia lakossága
az elmúlt ötven év alatt

Néhány érdekes statisztikai adat a legutóbbi népszámlálások eredményeiből. Az 1925. évi népszámlálás alkalmával nyolc városa volt Romániának, amelyek lakossága meghaladta a százezret

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta mai számában részletes cikkben foglalkozik a most lezajlott népszámlálással, amely a lap szerint igen jól sikerültnek mondható. A Lupta megállapítja, hogy a legfőbb szükség volt erre a komoly népszámlálásra, mert ötven esztendő óta, amióta Romániában a népszámlálást rendszeresítették, egyetlen megbízható népszámlálás nem volt és így csak hozzávetőleges statisztikák készülhettek el. Ezzel kapcsolatban az említett lap néhány igen érdekes adatot közöl, az elmúlt ötven év alatt lezajlott népszámlálások számozlopaiból. E szám adatok szerint, amelyek mint megirtuk, csak

korlátolt pontossággal készültek el, Románia lakossága az elmúlt ötven év alatt így alakult:

1875-ben	4,392.000
1885-ben	4,950.000
1895-ben	5,635.000
1905-ben	6,480.000
1915-ben	7,897.000
1925-ben	18,200.000

Ugyanis 1925-ben tartottak először népszámlálást a megnövekedett Romániában. E népszámlálás szerint 1925-ben nyolc város volt Romániában, melyeknek lakossága meghaladta a százezret. A legtöbb lakosa Bukaresznek volt 800.000. Utána Iasi, Kisenev, Galac, Cser

Szörme üzlet

40 éve fennálló, kormányzóság székhelyen nagy és előkelő körrel, teljes felszereléssel és berendezéssel nyugalomba vonulás miatt azonnal átadó. Ajánlatokat „Fényes megélhetés” jellegre Rudolf Mosse, Cluj továbbít.

rikusabban cáfolja ezt a hírt és leszögezi, hogy a választásokat a kitűzött időpontban mindenütt meg fogják tartani.

A bukaresti lapok megállapítják, hogy a választások elhalasztásának hírére az averescanusok találták ki, akiknek érdekében állott ezt a hírt lanszirozni, mint hogy sehogyan sinesenek felkészülve a januári választásokra.

novic, Temesvár, Braila és Ploesti következtek 185 és 102.000 közötti lélekszámmal. Érdekes, hogy Ploesti 102 ezer lakossal szerepel ebben a statisztikában, míg 1905-ben mindössze 10 ezer lakosa volt.

Kolozsvárnak 93 ezer, Nagyváradnak 90 ezer, Aradnak 80 ezer, Craiovanak 75 ezer, Kontancának 65 ezer, Szatmárnak 60 ezer, Brassónak 58 ezer, Catetea-Albanak pedig 50 ezer lakosa volt az 1925-ik népszámlálás alkalmával. Azóta igen lényeges eltolódások történtek egyes városok lakosságában úgy, hogy az itt felsorolt városok közül nem egy fog bekerülni az új statisztikába a 100 ezer lakoson felüli lakosu városok közé.

„Antikapitalista törvényeket hoz a parlament”

„Olyan akció indult a képviselőházból, amelyet nagy
kedvvel vesz a bolsevista propaganda is” írja az Argas

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A közelmúltban megszavazott gazdasági vonatkozású törvényekről rendkívül érdekes cikket közöl mai számában az ország egyik legtekintélyesebb közgazdasági lapja, az „Argus”. A cikket alább adjuk:

Az utóbbi időben a parlament ugynevezett szükség-törvényeket szavazott meg. Ezek közé tartozik az álláshalmozásáról, a köztisztviselők fizetésredukciójáról szóló törvény és maga a gyorsan táplált költségvetés is. Abban az atmoszférában, melyet ezek a törvények szültek, egyes képviselők túllétek a célon. Parlamenti kezdeményezésből két olyan törvény került a parlament elé, amely minden képeletet fölülmul. Az egyik 50 százalékos adót akar kivetni minden olyan jövedelemre, mely meghaladja havonta az 50.000 lejt. Itten nem ismer kivételt a magánvállalatokból és üzletekből származó jövedelmeknél sem. A másik törvény pedig az, amelyik korlátozza a magánvállalatoknál vállalt igazgatósági tagságok számát.

Le kell szögeznünk, hogy hasonló törvényjavaslatokkal egy antikapitalista akció kezdődik meg, egy olyan akció, melyet oly nagy kedvvel üz a bolseviki propaganda. Jelenleg még nem élünk kommunista szervezetben és a társadalmi berendezkedésünknek nem célja a tőke elpusztítása. A társadalomnak és magának az államnak sines meg a joga, hogy ennek az országnak a lakosait megakadályozza abban, hogy minél több vállalatot alapítsanak és hogy azokat minden lehető formában adminisztrálják, melyet a kereskedelmi törvénykönyv elismer. A társadalomnak és az államnak ah-

hoz sines joga és érdeke sem az, hogy megakadályozza az állampolgárok megzavagodását és ezzel szinte paralizálja munkakedvét.

Egyre hangoztatjuk, hogy külföldi tőkére van szükségünk és mindezek

ellenére mint a fentiekből kitűnik, meg akarjuk azt akadályozni abban, hogy bejőjön az országba. Egy országnak a törvényhozását soha sem szabad, hogy irigység és a gyűlölet befolyásolja.

Állandóan havyatlik Joffre
marsall ereje

Megcáfolták a marsall halálának híreit

Párizs, január 2. Joffre marsall állapotáról éjfélkor kiadott orvosi jelentés megállapította, hogy a haldokló ereje állandóan hanyatlik s eszméletét a nap folyamán egyszer sem nyerte vissza. Egyébként nyugodtan fekszik és láthatólag fájdalmai nincsenek.

Párizs, január 2. Ma délben az a hír terjedt el, hogy Joffre meghalt. A táv-

irati irodák külföldre is kiadták a hírt, majd később meg kellett cáfolniok. A marsall küzdelme a halállal még tart. Lélegzetvétele már igen rendetlen, ellenállóképessége folyton csökken, érverése 140. Ma nem nyerte vissza egy percre sem eszméletét. Az esti órákban is minden pillanatban várták a halál bekövetkezését, de nem következett még be.

Az angol kormány újabb kísérleteket tesz a délwalessi
bányász-sztrájk elhárítására

Délwalesben a sztrájkhelyzet aránylag nyugodt

London, január 2. A délwalessi bányásztrájk ügyében holnap ül össze a békéltető bizottság Cardiffban. A sztrájkolók hangulata általában inkább békés, mint harcias.

Cook a bányásszövetség főtitkára sajtónyilatkozatában hangoztatta annak szükségességét, hogy a konfliktust sürgősen likvidálják, mert a munkabeszüntetés átterjedhet más bányavidékekre is.

London, január 2. Az angol kor-

mány újabb kísérletet tesz a délwalessi bányásztrájk elhárítására. A bányaiügyi minisztérium több főtisztviselője ma elutazott Cardiffba, ahol tárgyalni fognak a szervezetek megbízottjaival és a vállalatok igazgatóival. A sztrájkoló munkások száma Délwalesben 140 ezer.

Délwalesben kisebb incidensektől eltekintve a sztrájkhelyzet aránylag nyugodt.

Két francia szerző csúfos kudarca a berlini színpadon

Jannings, Reinhardt egykori színésze vállalt kezességét mestere újonnan felvett kölcsönéért — A krízis ellenére a német színházak száma egyre gyarapodik

Berlin, január 2. Operettsikerek és drámai bukások között evez a berlini színházi szezon az új felé. Az „elbukottak” között a franciák vindikálhatják maguknak az első hely kétes dícsőségét. Lenormand „Erzsébet királynő”-je ugyanarra a sorsra jutott, mint Bernstein „Melo”-ja. A két illusztris szerző személyesen Berlinben járt, hogy kiélvezze a premier dícsőségét, de a lehető legrosszabb hangulatban tértek vissza hazájukba. A kettős bukás óta az amugyis erősen veszélyeztetett francia-német barátság kulturális téren is válságba jutott. Lenormand és Bernstein a német színházak rossz előadását, gyilkos rendezését, darabjaik hajmeresztő megkurítását vetik a berliniek szemére, viszont a berliniek a francia offenzívát igazságtalanságnak és halátlanságnak minősítik. Mindkét oldalon erős szavak esnek és a rossz hangulatot a Comédie Française berlini vendégjátéka sem tudta enyhíteni, noha Cécile Sorel fejedelmi toalettjeinek pazar pompájában személyesen rándult át a német fővárosba. A más koszthoz szokott németek fagyos udvariassággal és üres házakkal méltatják a Comédie muzeális művészetét. A német színpadi művészet nagykövete Max Reinhardt, megpróbálta menteni a menthetőt egy valóban királyi fogadtatással, amelyen a legkisebb francia statisztá mellé is egy követet, vagy egy miniszter jutott, igyekezett pótolni az elmaradt német lelkesedést.

Különben a Reinhardt-színházak finanszírozásáról most egy érdekes részletet mesélnek Berlinben. A nagy Reinhardtnek üzleti ügyeit végtelen odaadással, páratlan szakértelemmel intézte fivére, Edmund, akinek halála minden tekintetben súlyos veszteség volt a német színpad fejedelme számára. Egyes elmaradt sikerek, az abonentrendszer válsága és sok más körülmény Reinhardt színházainál is érezte hatását. Így Goldschmidt-Rothschildhoz fordultak egy nagyobb kölcsönért. Goldschmidt-Rothschild viszont érintkezésbe lépett Reinhardt egykori felfedezettjével és színházi tagjával, Emil Janningsal, akit filmsikerei jól fundált polgári vagyon birtokába juttatták. És így most bekövetkezett a groteszk helyzet, hogy a Reinhardt-színházaknak nyújtott kölcsönnél ugyan az a Jannings szerepel kezességként, aki hetenként 100 márka fizetést húzott ugyanezeknél a színházaknál.

Bár Reinhardtéknál nem minden fenéig tejfel, a Reinhardt-koncern tovább terjeszkedik. Az eddigi három színház mellé, a Deutsches Theater, Kammerspiele és Komödiehez két újabb vállalkozás csatlakozik, a Berliner Theater részvénnyöbbségét szerezte meg Reinhardt és újból megnyitja Berlin egyik legizlésebb kis kamaraszínházát a Theater am Kurfürstendammet, melynek utolsó szinagazgatója, Theodor Tagger bebizonyította, hogy Ferdinand Bruckner néven sikeresebb színpadi szerző, mint amilyen direktor polgári nevével. Karácsonytájt egy Bourdet-premierrel nyitotta meg Reinhardt ezt az új színházat. Ez a terjeszkedés is bizonyítja, hogy a német vállalkozási kedv nem hagyja magát a rossz viszonyok által befolyásoltatni. Minden ellenkező híresztelés ellenére a német színházak száma állandóan emelkedik. 1927—1928-ban 255, 1928—1929-ben 305, 1929—1930-ban 322 színház játszott

Németországban. A rekordhónap márc. volt, amikor egyszerre — ami még soha sem fordult elő a német színpadok történetében — 344 színház játszott. A 344

színház — ó borzalom! — 402 Urauführunggal kedveskedett közönségének. A 402-ből 371 eltűnt nyomtalanul, csak 75 menekült át az idei szezonra is.

Indiában életre-halálra indult meg a harc

Tovább folyik a harc Burmában az angol katonaság és a felkelők között

Bombayban is véres összeütközések voltak

London, január 2. Burmában a harc a felkelők és az angol sorkatonaság között tovább folyik. Az angol erőket Rangoonból új csapatokkal megerősítették. A dzsungel ég.

A Daily Telegraph távirata szerint a felkelők több falut felgyújtottak visszavonulásra utjukon. A felkelők vesztesége halottakban meghaladja a hatszázat, de halottaikat és sebesülteiket is magukkal viszik, hogy angol kézre ne kerüljenek.

London, január 2. Bombayban a hajnali órákig tartó véres összeütközések voltak a hindu nacionalisták és a karhatalom között. Az általános lövöldözésben 175 sebesülés történt. 33 sebesültnek állapota súlyos, köztük 21 rendőr.

„1931 végéig győzedelmeskedni fog a köztársasági mozgalom Spanyolországban”

Köztársasági érzelmei miatt letartóztatták a spanyol hadsereg egyik legkiválóbb tábornokát

Franco szerint ma már a papságot és a nemességet kivéve mindenki republiánus párti Spanyolországban

Madrid, január 2. Hírek szerint Rigueime tábornokot, a spanyol hadsereg egyik legfiatalabb vezérét, aki katonai körökben nagy tekintélynek örvendett, a madridi katonai fogházba szállították, mert bebizonyosodott róla, hogy összeköttetésben állott a legutóbbi forradalmi mozgalom vezetőivel. Hírek szerint Berenguer tábornok a királlyal folytatott megbeszélései alapján intervenciót a rendőrségnél, hogy a tábornokot azonnal tartóztassák le.

Kivüle még egy másik tábornokot is letartóztattak, de ennek nevét egyelőre titokban tartják. A katonai cenzúra a letartóztatásról semmiféle közleményt nem hozott nyilvánosságra és a forradalmi mozgalom vezetői ellen folyó eljárásról csak igen hiányos részletek ismeretesek. Annyi bizonyos, hogy a legelőkelőbb politikai személyiségek egész sorát tartóztatták le, köztük Zamorra és Mauro mérsékelt republikánusokat, valamint Cabalero és Fernandez de Los Rios szocialistá-

kat, a szocialista párt végrehajtóbizottságának tagjait.

Azonkívül a letartóztatottak között van az emberi jogok spanyol ligájának három tagja, még pedig a liga vezetőjének, Asense volt képviselő, Zaset újságíró és Albernes volt aragóssai képviselő is.

Brüsszel, január 2. Mello Franco, mint az Uj Kelet jelentette, tegnap Antwerpenbe érkezett. A spanyol forradalmárok emigráns vezérét Macia ezredes, régi republikánus politikus fogadta. Franco kijelentette, hogy Délamerikába akar utazni, ahol reméli, hogy mint pilóta álláshoz jut. Megcáfolta azokat a híreket, hogy egy német repülőgépgyár alkalmazásába lép, egyben azon reményének adott kifejezést, hogy az 1931-ik év végéig minden biztonnal győzedelmeskedni fog a köztársasági mozgalom Spanyolországban. Franco kijelentette, hogy a nemességet és a papságot kivéve, ma már az egész ország köztársasági érzelmű.

Hitlerék már kormányalakításról szönek álmokat

A horogkeresztesek legközelebbi célja: Wirth belügyminiszter megbuktatása

München, január 2. A horogkeresztesek orgánuma, a „Völkischer Beobachter” mai számában Rosenberg nemzeti szocialista képviselő cikkét közli. A cikk megállapítja, hogy most már nincs arról szó, hogy Hitler részt vegyen valamelyik kormányban, ha-

nem a pártnak azon kérdés felett kell döntenie, hogy kivel fog Hitler kormányt alakítani. A jelenlegi birodalmi gyűlés pártjaiból megalakítandó esetleges koalíció a nemzeti szocialista párt részéről nem jöhet tekintetbe, miután a párt további fejlődés előtt áll.

Ingyen jár az Athenaeum 1930 és 1931 ALMANACH

150+150 = 300 oldal, sok képpel, ha bélyegben 20 lejt beküld, vagy 200 lejért könyvet vesz és e hirdetésre hivatkozik.

LEPAGE

könyvkereskedés Cluj-Kolozsvár

Eppen ezért, az új esztendő első lépésül a birodalmi gyűlés, valamint a porosz országos gyűlés azonnali feloszlását követeljük — jelenti ki cikkében Rosenberg. Majd megállapítja, hogy Curtius külügyminiszter Genéből való visszaérkezése után kezdi meg a nemzeti szocialista párt legközelebbi akcióját a kormány ellen.

Berlin, január 2. A thüringiai horogkereszteseket dr. Wirth birodalmi belügyminiszter felett a rendőri pénzek kérdésében elért győzelme korántsem elégíti ki és céljuk a birodalmi belügyminiszter megbuktatása. A thüringiai nemzeti szocialista országos frakció vezére Soucker képviselő tegnap a weimari gyűlésen kijelentette, hogy a horogkeresztesek feladata az, hogy Thüringiában koalíciós társaikkal, tehát a német nemzetiekre, a néppártra és a gazdasági pártra nyomást gyakoroljanak és az ő segítségükkel buktassák meg Wirth belügyminisztert.

Berlin, január 2. Dr. Brüning birodalmi kancellár véglegesen január negyedikére állapította meg a birodalom keleti részébe való utazásának terminusát. Brüninget Treviranus miniszter kíséri útján. Az utazás célja — hírek szerint — egy nagy segélyakció megindítása, amit a kormány a jövő évben akar foganatosítani. Azonkívül nagy politikai jelentőséggel is bír Brüning és Treviranus utazása, miután jobboldali körökben egyre sürgebben követelik a szükség enyhítésére meginduló állami akció megindítását és a nemzeti szocialisták, valamint a német nemzetiek ezen körülményt propagandára használják fel. A birodalmi kancellár keleti útja alatt külpolitikai kérdések is szóba fognak kerülni, amennyiben azok a keleti tartományok gazdasági problémájával állnak összefüggésben. A birodalmi kancellár legközelebb Pomerániába fog utazni. A tulajdonképpeni kormány munkálatok a kancellár utazására való tekintettel január 13-án indulnak meg. A kormány első munkálatai előreláthatólag az áruszállítási akcióban fognak megnyilvánulni.

— Véres harc Berlinben szocialisták és nemzeti szocialisták között. Berlinből jelentik: A Hufelandstrassen politikai jellegű esetpártó volt a birodalmi szocialista lobogóegyesület tagjai és a nemzeti szocialisták között. A harcok több súlyos sebesültet kórházban kellett szállítani. Két életveszélyes sebesült kórházba szállítás közben kiszervekedt.

— A szászországi textilgyárosok kizárják munkásaikat. Berlinből jelentik: A szászországi textilgyárosok közölték, hogy a február 28-án lejáró szerződéseket ez időponton túl érvényteleneknek tekintik s munkásaikat el fogják boesátani. A konfliktus 300 ezer munkást érint.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

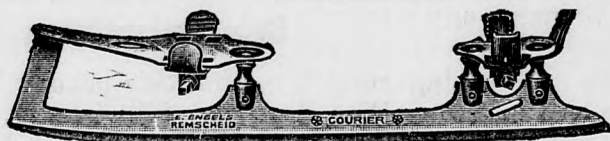

Szemüvegek

orvosi rendelés szerint teljes felelősség mellett készülnek.

Színházi látcsövek, lorgnettek és kész szemüvegek nagy választékban

Korcsolya kö-zörülés és mikkelezés.

Világhírű „POLAR” korcsolyák

több mint 1000 pár, közel 40 féle minta és kivitelben. Versenyen kívüli olcsó árakon

Kun Mátvás Fia

1864-ben alapított üzletében, Cluj, Calea Victoriei 2.

Solingeni prima alpacca evőeszközök, zsebkések, ollók, borotvák és egyéb acél-árúk.

Ön borotváló készülékek,

valódi Gillette pengék és az összes borotválóhoz szükséges eszközök.

HÍR

Az Uj Kelet az állami zsidó bányászati és kőszelvény-üzemi Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Bukaresti Hátzégi Ernő Cikkeink utánn megjelölésév

— A MAROS LYICSOPORT KÖZGYŰLÉSE. Nemzeti Szövet helyicsoportja vasárnap d. e. f. Kulturház nagy tiszújító közgyűlését a központ képviseletében dr. Fischer képviselő és az államelnök Verme ügyvezető elnököt meggyűlést a vez. újonnan megvá. nepélyes beikt. ugyanakkor a k. 9 órai kezdettel rendez, melyre zsidóságát ezuto

— Pénzhamisítók kolozsvári rendőrtitkokban folyik a rendőrségén egy után, mely primi lejes bankjegyek. Annak ellenére, ről az első percb. hogy hamis, he. hamisítók leta. mozás szálai Sz. zettek, ahol meg. kat három kőb. A cigányokat a

— Orvosi hír. vos Targu-Mure. Calarasilor 14), ról hazaérkezett. gyászati, urológ. szére megkezdte

— Ludendorff gőzszőlő. Berlin neve miatt érde. folyt le a hambu. dorf nemrégiben. gőzhajózási társ. róla elnevezett. nevét viselje, u. lenburg névre. dorf azért kö. mert dr. Steude. súlyos leleplezés. delzetén uralkod. ezzel kapcsolat. emelt a hajó ka. pitány emiatt b. tott az orvos le. ötszáz márka pé.

— A kolozsvári soros-estje. A 1. ton este a kath. disztremét zsufo. közönség előtt. A műsort Neut. logja vezette be. lata után Gisz. című egyfelvoná. gyermek műked. Ülman Mirjam. Különösen az é. váltottak ki te. érzéssel előadott. kulturáról tesz. ka leánya kiser. Pick, Schwartz, Akibánusokból. dő énekszámait. sor első részét. Szület után Be. nologijával és ü. tott sikert. Wal. művek interpre. brilliáns zongor. ta magával ha. ban művészi és. Henrik, — aki k. humorával tette. — most egy zsi. szerepében ragy. Kiemelkedő szá. bó Imre a „Ke. ragyogóan ötlet. mü tréfájának. előadása műked. főszerkepekben. Lea. Abrahám. senthal Misi. I. dentlich, Weil é. rangu alakítást. jei is jók volta. rusát Rosenthal. sel. A késő éj. közönség a lám. zójét a szerén. percekig tombol.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
 Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

**A MAROSVÁSÁRHELYI HE-
 LYICSOPORT REORGANIZÁCIÓS
 KÖZGYŰLÉSE.** Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség marosvásárhelyi helyicsoportja 1931 január hó 4-én, vasárnap d. e. fél 11 órakor a Zsidó Kulturház nagytermében tartja 10. tiszttartó közgyűlését. A közgyűlésen a központ képviseletében jelen lesznek dr. Fischer József országgyűlési képviselő és az E. Zs. N. Sz. elnöke, valamint Vermes Ernő a Zs. N. Sz. ügyvezető elnöke. A Deborah WIZO nőegylet a vendégek, valamint az újonnan megválasztott vezetőség ünnepélyes beiktatásának tiszteletére ugyancsak a kulturházban aznap este 9 órai kezdettel fekete-kávés estélyt rendez, melyre a rendezőség a város zsidóságát ezúton is szívesen látja.

Pénzhamisítók tartóztatott le a kolozsvári rendőrség. Néhány hét óta titokban folyik a nyomozás a kolozsvári rendőrségen egy pénzhamisító banda után, mely primitív kiállítású öt és husz lejes bankjegyeket hozott forgalomba. Annak ellenére, hogy a hamisított pénzről az első percben meg lehet állapítani, hogy hamis, hetek óta nem lehetett a hamisítók letartóztatni. Tegnap a nyomozás szálai Székelylőnya községbe vezettek, ahol megtalálták a pénzhamisítók három kóbor cigány személyében. A cigányokat a rendőrség letartóztatta.

Orvosi hír. Dr. Gergely József orvos Targu-Mures (Marosvásárhely, Str. Calarasilor 14), külföldi tanulmányjáról hazakereszt és rendeléseit bőrgyógyászati, urológiai és nemi betegek részére megkezdte.

Ludendorff neve lekerült a Hapag-gőzösről. Berlinből jelentik: Ludendorff neve miatt érdekes becsületsértési per folyt le a hamburgi bíróság előtt Ludendorff nemrégiben megtiltotta a Hapag gőzhajózási társaságnak, hogy ennek a róla elnevezett gőzöse továbbra is az ő nevét viselje, úgy, hogy a hajót Mecklenburg névre keresztelték át. Ludendorff azért követelte a névváltozást, mert dr. Steudemann müncheni orvos súlyos leleplezéseket közölt a gőzös fedélzetén uralkodó visszas állapotokról s ezzel kapcsolatos különböző vádakokat emelt a hajó kapitánya ellen is. A kapitány emiatt becsületsértési pert indított az orvos ellen, akit a bíróság ezerötszáz márká pénzbüntetésre ítelt.

A kolozsvári Mizrahi ifjuság műsoros-estje. A Mizrahi ifjuság szombaton este a kath. gimnázium kibővített dísztermébe szufolást megtöltött hálás közönség előtt tartotta műsoros estjét. A műsort Neumann Jenő chanukaprologja vezette be. Grosz Leó heber szavallata után Giszkalay Chasmonius-fiúk című egyfelvonásosát adták elő, kicsiny gyermek műkedvelőkkel Ingber Szeri és Ullman Mirjam plasztikus rendezésében. Különösen az ének és keleti táncbetétek váltották ki tetszést. Rabecz főkéntor érzéssel előadott jiddis dalai magas zenei kultúrától tesznek tanúságot, kit Rózi-ka leánya kísért zongorán hozzáértéssel. Piek, Schwartz, Müller és Mihály, Bóné Akibánusokból alakult énekquartett zsidó énekszámai újra kitapsolták. A műsor első részét egy chaluac-tánc zárta be. Szünet után Bergfeld Izso humoros monologjával és ügyes táncszámokkal aratott sikert. Wald Hermann olasz mester-művek interpretálásával, Wald Renee briliáns zongorakiséréte mellett ragadt magával hallgatóságát. Játéka valóban művészi és élményszerű volt. Izrael Henrik, — aki különben mint konferansz humorával tette hangulatosabbá az estélyt, — most egy zsidó képek részeg kántor szerepében ragyogtatta előadói tehetségét. Kiemelkedő száma volt az estélynek Szabó Imre a „Kelet Népe” szerkesztőjének ragyogóan öletes „Gábort ünneplik” című tréfájának színrehozása, melynek előadása műkedvelőktől tökéletes volt. A főszerepekben Ullmann Mirjam, Grosz Lea, Abraham Bilha, Fisch Tova, Rosenthal Misi, Léb Hillel, Bergfeld, Ordentlich, Weil és Müller nyújtottak elsőrangú alakítást. Piek Chaim szólóbetétei is jók voltak. A Bóné Akiba énekkórusát Rosenthal Misi vezette hozzáértéssel. A késő éjjeli órákig együttmaradt közönség a lámpák elé hívta a tréfa szerzőjét a szerénykedő „Szabó bácsit” és perecekig tombolva ünnepelte.

Ósi zsidó rítus szerint temették el lord Melchettet

Weizmann professzor állt gyászörseget a zsidóság nagy halottja mellett

London, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden, december 30-án helyezték örök nyugalomra Lord Melchet Alfredot, a cionista világmozgalm és az egész világ zsidóságának nagy halottját. Lord Melchet holtsétét az East Finchley-i temetőben a Mond-család sírboltjában temették el. Az elhunyt Melchet Lord kívánságára a temetés ósi zsidó rituális szokások

szerint ment végbe. A gyászháznál a gyászörseget felváltva tartották Weizmann professzor, M. L. Perlzweig főrabbi, Goldbloom és Paul Goodmann londoni rabbi, Lévy-Lawrence és Robert B. Solomon. Délután öt órakor az angol zsidók nyugati londoni zsinagógájában gyászistentiszteletet tartottak Lord Melchet emlékére.

Az Ezra főiskolai hallgatók és intellektuelek egyesülete e hó 4-én, vasárnap d. u. 4 órakor Cal. Victoriei 29. sz. alatti egyesületi helyiségében gyűlést tart. Előadó dr. Kohn Hillel. A vezetőség felkéri az összes tagokat, hogy a gyűlésen okvetlenül jelenjenek meg. Vendégeket szívesen látnak.

„Sietek vissza, mert a végén még Európa ellen írok egy könyvet!” — mond Sinclair Lewis. Berlinből jelentik: Stockholmban, hogy átvette a Nobel-díjat, Sinclair Lewis némi kerületűt tett Európában, mielőtt hazatérne Amerikába. Feleségével együtt Berlinben töltötte a karácsonyi ünnepeket s az a szándéka, hogy újévutániig marad. Az Adlon-szállóban lakik és ha az ünnepelekből kiszabadul, akkor tanulmányozza a berlini életet. Amikor megkérdezték berlini tapasztalatairól, a Nobel-díjas író a következő kitérő választ adta: „Ideje, hogy visszatérjek Amerikába. Idáig minden könyvemet Amerika ellen írtam: nem igazában Amerika ellen, hiszen szívvel-lélekkel amerikai vagyok — hanem a bajok ellen, amelyek Amerikában különösen súlyosak. Hanem ha még soká maradnék Európában, úgy érzem, hogy Európáról is írnék egy könyvet.”

Bonyodalom Clemenceau szobra körül. Párizsból jelentik: Párizs városa a Chamos Elysées-n szobrot akar emelni Clemenceaunak és a munkálatokat Cogné szobrászművészre bízta. Clemenceau leánya most levelet intézett a szobor prefektushoz, amelyben azt követeli, hogy a szobrot elhunyt apjának barátjával, Sicard szobrászsal készítsék el, mert szerinte minden más művész munkája apja emlékének a megbántását jelentené.

Az emberi faj őse — egy kettős-nemű törzs. Londonból jelentik: Dr. Arthur Torrance losangelesi tudós azt hiszi, hogy az emberi faj őse egy kettős-nemű törzs volt, amelynek egyes válfajai még ma is élnek Afrikában. Ő maga — mondta előadásában — látott is ilyen furesa egyénekét a Csad tó körül, de kutatásait egy vad nomád törzs támadásai miatt abba kellett hagynia. A Trópusi Társaság segélyével most expedíciót szervez, amely februárban indul el Newyorkból s nyolc-tíz hónapot tölt el Afrikában a rejtélyes törzs tanulmányozására.

Nagy felháborodás II. Vilmos ellen Németországban. Berlinből jelentik: A társadalom széles rétegeiben meglehetősen felháborodást kelt, hogy II. Vilmos volt császár Amerikában eladja nagyértékű műkincesit. A műkincesek, amelyek között Van Dyck, Tintoretto, Murillo, Vermeer, Franz Hals, Hobbema és Ruysdael képek vannak, nemrégiben még a volt császár egyik németországi kastélyában voltak. Tavaly Vilmos már elvitette ezeket a nagyértékű képeket Doornba, azzal a tervvel, hogy el fogja őket adni. A német művészbarátok körében nagy megütközést váltott ez ki akkor és Bode, a nagy német műtörténész levelet írt a volt uralkodónak és kérte, hogy ne fossza meg Németországot ezektől a nagyértékű műkincesektől. II. Vilmos egy darabig várt is az eladással, most azonban egy svájci ügynök útján Newyorkban megkezdte a műkincesek értékesítését. Ugyancsak piacra dobott képekori páncélokot és ezüsttárgyakat is, amelyeket szintén németországi birtokairól hozatott el. Az ex-császár eljárása annál nagyobb felháborodást kelt Németországban, mert köztudomású, hogy II. Vilmos megtartotta a forradalom után is összes német birtokait, egész hatalmas magánvagyonát, úgyhogy Európa leggazdagabb emberei közé tartozik. Így igazán nincs feltétlenül szüksége arra, hogy a műkinceseket elkötavetyélje.

5000 holtreszeg vendég az uccán. Londonból jelentik: A newyorki álruhás szesztilalmi ügynökök husz titkos koresmába razziaát tartottak, letartóztatták az üzlettulajdonosokat és a kiszolgáló személyzetet és az uccára kergettek közel ötezer, nagyobbreszt holtreszeg vendéget, akik közül sokan az asztalok alól vánszorogtak elő és tántorogtak az uccákra.

Eljegyzés. Schwartz Helénkét Salonta Mareról eljegyezte Glück Móric Beelean. (Minden külön értesítés helyett.)

Coty békét kötött a francia lapok szövetségével. Párizsból jelentik: Coty parfümgyárosnak, aki tudvalevően a Figaro és az Ami du Peuple című lapok tulajdonosa, már régóta konfliktusa volt a francia lapok szövetségével, mivel Coty az újságjait a szövetség határozata ellenére tíz centimes áron adta el. A szövetség bojkottot mondott ki Coty lapjai ellen, azokat a szövetség újságeladói nem árusíthatták és a hirdetőirodáktól az említett lapok nem kaphattak hirdetést. Coty pert indított a szövetség ellen és a bíróság nagyszögű kártérítést ítélt meg számára. Most meg egyezés jött létre a peres felek között, amely szerint Coty lemond a megítélt kártérítésről, viszont a szövetség az árusítási és hirdetési bojkottot visszavonta.

A Ruhr-vidéken részleges sztrájk kezdődött. Berlinből jelentik: Essemi jelentés szerint a Ruhr-vidéken ma részleges sztrájk kezdődött. Egyes üzemekben teljesen leállt a munka, másutt csak részleges a sztrájk. A munkabeszüntetés husz revierre terjed ki.

Hoover elnök új napján 7000 látogatót fogadott. Washingtonból jelentik: Hoover a Fehér Házban csaknem 7000 látogatót fogadott az újévi alkalmából és mindannyiukkal kezét szorított.

A kolozsvári Brith Trumpeldor otthonavató ünnepélye. Meghitt házi ünnepe keretében avatta fel szép új otthonát a kolozsvári Brith Trumpeldor. Alig három hónapi fennállás után ez a fiatal cionista ifjúsági szervezet máris figyelemreméltó munkát végzett, amelynek egyik eredménye az a pompás és elegáns otthon, amelyet a Palace-kávéház különterében rendezett be az egyesület. Az avatóünnepséget Goldstein Slómo helyi parancsnok nyitotta meg, aki az egyesült tagok és vendégek előtt röviden ismertette az egyesület céljait. **Diamant** Elemér az ünnepeket vezető Hatikva elnéklésével kapcsolatban megemlékezett a zsidó remény dalának, a zsidó nemzeti himnusznak szerzőjéről. Naftai Herz Imber-ről, akinek most volt a 75-ik születésnapja. Fischer Ernő összefoglaló előadásában József Trumpeldor életét, munkásságát és igazi jelentőségét ismertette. Az előadás után leleplezték Trumpeldor arcképét és az ünnepély közönsége vigyáz-állásban hódolt a chaluemozgalom megteremtője és hősi halottja emlékének. A cionista-revizionista unió nevében dr. Knöpfel Bernát tartott buzdító beszédet, amelyben Trumpeldor szellemének követésére hívta fel a hallgatókat. A cionista helyi csoport nevében dr. Weisz Jenő ügyvezető elnök köszöntötte a Brith Trumpeldort és jó munkát kívánt az egyesületnek. Az ifjúsági társ-egyesületek üdvözlései után Hirsch Margit elszavalt Cserniehovszky: „A halál völgyében” című versét. Az ünnepegy hivatalos részének befejezése után tea volt, amelynek során a Brith Trumpeldor heber dalokat énekelt. Itt említett meg, hogy a Brith Trumpeldor vasárnaponként nagyszerű teadélutánokat tart a Palace-kávéházban. A vasárnapi Trumpeldor-tea a leglátogatottabb és legkellemesebb zsidó összejövetelek, amelyeken nagyszerű zene és tánc mellett mindig néhány számból álló műsor is van. A legutóbbi teadélutánon Lázár Magda táncművésznő lépett fel, aki viharos sikert aratott finom, decens és nagyon tehetséges táncával. A teadélutánokkal párhuzamosan vasárnap délutánonként klubösszejövetelek lesznek a Brith Trumpeldor otthonában.

Január hó eseménye!
 SALAMON LÁSZLÓ (Salló Tamás) tanulmánykötete, mely „Nincs más megoldás”
 címmel fog megjelenni s az erdélyi progresszív publicisztikában óriási feltűnésre számíthat

A 3 éves könyv mindössze **40 lej lesz** és előre megrendelhető az UJ KELET kiadóhivatala útján is.

NAPRÓL-NAPRA

Ujévkor az alkoholizmus az Egyesült Államokban valóságos orgiákat ült. Az ucca Newyorkban tele volt dilöngelő, ittas emberekkel, akik a lokálokból és bárókból jöttek friss levegőre, 75 embert kórházba kellett szállítani. Ezek italos állapotban összeverekedtek és sebeket kaptak. Legtöbbjük azt sem tudja, hogy vérző sebeit hol kapta. A számos közlekedési baleset legtöbbjét is részeg urvezetők és soffrók idézték elő.

Közlekedési balesetek következtében ujévkor Newyorkban harminc ember vesztette életét, rablótámadások közben tizenhárom halálozás történt. Az utonállók egy rendőrt megöltek, kettőt súlyosan megsebesítettek. A külvárosokban politikai összeütközések következtében 75 sebesültet kellett kórházba szállítani.

A Duna felett Jugoszláviában 150 kilo méteres szakaszon óriási orkán dühög. Több tehergőzös elsüllyedt. A hajozás teljesen megszűnt. A kikötői művekben és raktárakban jelentékeny károkat okozott a tomboló vihar.

**A Neues Wiener Tagblatt közlése szerint a Bécs—Párizs vasutvonal me-
 netrendjét az utazóközönség érdekeinek megfelelő formában igyekeznek rendezni.** Az a törekvés, hogy a Bécs—Buchs (Svájc) közötti távot a vonatok 13 óra alatt, a Bécs—Párizs közöttit 25 óra alatt a vonatok megte-
 hessék. Tárgyalás indult meg a Párizs—London közötti forgalom idejének megrövidítése tekintetében is.

Az újév alkalmából Miklas osztrák szövetségi elnök és Hindenburg köztársasági elnök között szívélyeshangú táviratváltás volt. A diplomáciai kar, a kormány, a nemzeti tanács elnöke Bécsben tisztelegtek Miklas előtt. Berlinben Hindenburg fogadta a diplomáciai kar, a birodalmi kormány és a birodalmi gyűlés küldöttségeit, majd megjelent az elnöki palota erkélyén, melynek előterében nagy tömeg helyezkedett el s élénk óvációban részesítette a birodalom elnökét.

Einsteint, a világhírű orosz filmrendezőt letartóztatták. Newyorkból jelentik: Mexikóból érkező jelentések szerint Mexikó Cityben letartóztatták Einsteint, a világhírű orosz rendezőt. Einstein, aki tudvalevőleg a híres Potemkin-filmet rendezte, hosszabb idő óta Hollywoodban dolgozik. Innét átrándult Mexikóba. Letartóztatásának oka egyelőre ismeretlen.

nuár 3.
 930 és
 ACH
 képpel, ha
 y 200 lejért
 hivatkozik.
 olozsvár
 első lépé-
 amint a po-
 ali felosz-
 ki cikké-
 gallapitja,
 ter Genf-
 an kezdő-
 árt legkö-
 ellen.
 ingiai ho-
 birodalmi
 ndőri pén-
 ne koránt-
 birodalmi
 sa. A thü-
 a országos
 viselő teg-
 jelentette,
 ladata az,
 s társaik-
 re, a nép-
 a nyomást
 tségükkel
 gyminisz-
 ning biro-
 január ne-
 birodalom
 ak termi-
 ak minisz-
 s célja —
 egélyakció
 a jövő
 Azonkívül
 gel is bir-
 azása, mi-
 yre sürgő-
 enyhíté-
 megindítá-
 k, vala-
 zen körül-
 nálják fel-
 utja alatt
 ba fognak
 keleti tar-
 blémájával
 birodalmi
 omerániába
 ppeni kor-
 ar utazá-
 r 13-án in-
 első mun-
 árleszáll-
 ylvánulni.
 szocialisták
 zött. Berlin-
 assen politi-
 a birodalmi
 tagjai és a
 A harenak
 házban kel-
 yes sebesült
 iszenvedett.
 rosok kizár
 jelentik: A
 közölték.
 szerkesztő-
 yteleneknek
 gják boesá-
 er munkást
 ELETBEN
 zők,
 cél-árak.
 összes
 zők.

KÖZGAZDASÁG

Közös vámterület készül Magyarország, Németország és Ausztria között

Küszöbön a három ország közötti szoros gazdasági együttműködés

Bécs, január 2. Az Est bécsi jelentés szerint azt írta, hogy Bethlen István gróf magyar miniszterelnök legközelebbi bécsi utazásának nagy gazdasági jelentősége van. Annak a tervnek a befejezéséről van szó, amelyet Bethlen kezdeményezett. A koncepció szerint Magyarország, Ausztria, Németország és Olaszország szorosabb gazdasági összműködésre lépnek, ami abban áll, hogy

szerezésben állapítják meg az egyes államok mezőgazdasági és ipari exportját. A kontingens szerinti mennyiség a szokásos vámkedvezményénél is alacsonyabb vám mellett kerülne a szerződéses államba. Ez a terv voltaképpen átmenet lenne a közös vámterület megvalósításához. Német részen tetszéssel fogadták Bethlen tervét és ahhoz már Ausztria is hozzájárult.

650 millió részvénytőkével alakul meg a Román Mezőgazdasági Bank

A pénzügyminiszter a parlament elé terjesztette törvényjavaslatát. A javaslat részletei

Bucuresti-Bukarest, január 2. Megírta, hogy Popovici pénzügyminiszter betérjesztette a parlamentbe a Román Mezőgazdasági Bank felállításáról szóló törvény javaslatát. A javaslat az alábbi főbb intézkedéseket tartalmazza:

A bank 650 millió részvénytőkével alakul, amelyből 500 millió az állam jegyeztet, 150 ezer darab 1000 lej névértékű részvénynek nyilvános jegyzésre való kibocsátása által pedig, 150 millió lejt magánosok jegyeznek le.

Az állam az 500 millió lej után járó mindennemű kamatok és egyéb járulékokról lemond, ugyintén az összeg amortizálásáról is 30 évre azzal, hogy az 500 millió kamatait és járulékait a konvertált jelzálogadóságok kamatainak csökkentésére kell fordítani, valamint azon adóskamatainak elengedésére, akik elemi csapások (árvíz, jég, tűz, stb.) következtében erre rászorultak.

A bank alapítókéje emelhető részvény kibocsátás által, vagy azáltal, hogy az állam újabb tőkéket bocsát az intézet rendelkezésére.

A bank részvénytőkéjének háromszoros erejéig bemutatásra szóló jelzálogkötvényeket bocsáthat ki. Az emissziós kötvények névértékét úgy

lejtben, mint idegen valutában, valamint a kamatokat is az állam garantálja. Az emissziós kötvények évi kamatozása nem haladhatja meg a 11 százalékot.

A Román Mezőgazdasági Bank célja, hogy konvertálja azokat a parasztagadóságokat, amelyek után az adósk 12 százaléknál nagyobb kamatokat fizetnek. A konvertálásnál a banknak figyelembe kell vennie, hogy a konvertált adósság átvételének, hogy ha legfeljebb 5 év alatt kell az adósságot lefolytítani, akkor az adósság összege nem haladhatja meg a birtok és felszerelés értékének 50 százalékát, ha pedig az adósság 5 éven túl fizetendő vissza, 50 százalékát a föld értékének. Az adósnak legkevesebb két hektár földdel kell rendelkeznie.

A bank vezetősége áll egy kormánybiztosból, egy vezetékgazdagságból és két adminisztrátorból, akik közül az egyiket az állam nevezi ki.

Minden megyében egy bizottság működik, amelynek tagjait a magánrészvényesek és az adósk fogják megválasztani.

Színház-Mozi

A Román Opera műsora

Vasárnap, jan. 4 (délután): A trubadur. Hétfő, jan. 5: Szünet. Kedd, jan. 6 (délután): Seara Mare. Szerda, jan. 7: Carmen. 1931. január 9: „Gianni Schicchi” és „Doralice”. (Premiér.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRÓDAJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

Poldi. Szombat este lesz a bemutatója Farkas Imre gyönyörű operettjének, a Poldinak, amely Farkas Imre költői és zeneszerzői karrierjének csúcspontját jelenti. Az új operett elragadóan bájos, hangulatos, pazar humorban bővelkedő szövege s édes, pezsgő, mámorító muzikája bizonyára el fogja ragadni a legnagyobb gondtal osztotta ki a Poldi parádés szerepeit, mindkét énekes primadonna, úgy Karácsonyi Illy, mint Kondor Ibolyka fellépnek benne s Betegh Bébi, Nádor Jenő, Tompa Béla, Ihász Aladár játsszák a többi szerepeket. A darabot Stefanidesz József vezényli, a rendezés munkáját Ihász Aladár végzi.

A legnagyobb kubáni orosz kórus Kolozváron. A világot járó orosz kórusok között egy szines olyan hatalmas és híres, mint Ivanoff 35 tagu kubáni orosz kórusa. Miután diadalmasan bejárták az egész világot, két este a Magyar Színházban fognak hangversenyezni, jövő kedden és szerdán. Ennek a kórusnak művészi produkciói minden képe-

letet felülmulnak. Nemesak a gyönyörű orosz dalok áradata fog felénk hőmpölygni szívükből, de a balalajkával, nemzeti hangszerükkel, egészen kivételes zenekari műveket is előadnak s bemutatják népük felülmulhatatlan táncait is. Már most felhívjuk a közönség figyelmét erre a felejthetetlen élményre.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Szombat fél 9: Poldi. Farkas I. új operettje, először. Karácsonyi, Kondor, Betegh, Nádor, Tompa, Ihász fellépésével. Premiérbérlét 19. Ssz. 124.

Vasárnap d. u. 3: Tatarjárás. (Nagyon olcsó mozihelyekkel.)

Vasárnap d. u. 6: Első tavasz. (Operett-újdonosság, mérsékelt helyárrakkal.) Ssz. 125.

Vasárnap este 9: Poldi. (Újdonosság, másodszor. 23. B. bérlét. Ssz. 126.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Szombat 3, 5 és 7 órákor: „Két piros rózsza”. Filmregény 7 felvonásban. „Mariposa”. Dráma 7 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej.

Vasárnap d. e. 11 órákor matiné: A világbajnok. Sportdráma 8 felvonásban, a főszerepekben: Olga Tschowwa, Xénia Desni és Fred Solm. Burleszk kísérelő műsor. Helyárak: 15 és 10 lej.

Vasárnap d. u.: Színházi előadások.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI Szombat, január 3.

Bukarest. 12: Grammfón. 16: Zenekar. 17: Vidám zene. 17:30: Zenekari

hangv. 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 20: Dales. 20:30: Előadás. — 20:45: Rádiózenekar. Saint-Saens: Hegedűverseny. Respighi: Oasz táncok és dalok. Martucci: Nokturno. Mozart: Szerenád. Bartók: Román táncok.

Budapest. 9.15: Hangv. 9.30: Hírek. — 12: Déli harangzó. 12.05: Az egyetemi énekkarok. Beethoven, Lányi. Schumann, Kapp, Grieg, Arieren, Lavotti, Ságodi műveiből. 5: Felolvasás. 5.30: Réki szalózenekar hangv. 6.30: Rádió amatőrpósta. 7: Gazdaságos építkezés. 7.30: Bodán Margit nótaestje. Lehár, Offenbach, Fall, Kálmán, Nádor Mihály műveiből. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd a katonazenekar hangv.

Bécs. 20.10: Vidám bécsi est. Utána: Zenekar.

Berlin. 20: Verdi: Othello c. operája. Breslau. 23: Táncezene.

Frankfurt. 20.20: Mozart: Szöktetés a Szerályból c. operája.

Hamburg. 17.45: Jelenetek a modern operákból.

Lipsee. 21.45: Dales.

Varsó. 20.30: Könnyű zene.

Kattowitz. 21.15: Hangv.

Milánó. 21.40: Szimfonikus hangverseny.

Róma. 20.30: Zenekar, ének, jazz.

Prága. 20: Enekkvartett.

Pozsony. 17.50: Népszerű hangv. Rosini: Tell Vilmos, Leonevallo: Bajazók, Paganini: Adagio stb.

Osló. 20: Szalózenekar.

Belgrád. 20.50: Rádiózenekar. Leonevallo: Bajazók, Hartner: Bécsi táncok, Grieg: Erotika és Hódolati induló.

~~~~~

Mesekönyvek Ifjúsági regények

Benedek Elek: Öcsike levelei	50
Benedek E. Pajkos Peti huncutságai	50
Benedek E. Pajkos Peti újabb huncutságai	50
Fabián: Zöld Elefánt	50
Gárdonyi Géza: Zöld erszény	50
Gárdonyi G.: Mindentudó Gergely	50
Gárdonyi G.: Mindentudó Gergely II. rész	50
Grimm mesék	50
Sztrókay: A kis ezermester	50
Z. Tábory: Figurás Jóska	50
Z. Tábory: Világjáró Péter	50
Tutsek Anna: Vidám Jankó	50
Tutsek Anna: Tréfás mesék	50
Ezeregyéjszaka legszebb meséi	68
Benedek: Így volt, mese volt	94
Benedek: Válogatott állattörténetek	136
Andersen legszebb meséi	75
Cooper: A méhvadász	75
Defoex: Robinson Crusoe	75
Gárdonyi: Nagypapó újabb tréfái	75
Grimm: Höfeherke és más mesék	75
Grimm: Piroksa és a farkas és más mesék	75
Benedek: Mesemondó esték (album)	175
Andersen mesék (Nagyalbumak)	140
Ezeregyéjszaka meséi (Nagyalbum)	140
Válogatott Grimm mesék	140
Gulliver utazásai (Nagyalbumak)	140
Legszebb Grimm mesék	109
Benedek: Állatok meséinek (Album)	95
Dugó Dani pajtásai (Albumak)	95
Hauff: Gólyakalifa és más mesék	95
Hamupipóke és 100 mese (Nagyalb.)	272
Gárdonyi: Nagypapó 100 tréfája (Nagyalbum)	180
Csori csirkász társasága	128
Babits Mihály: Aranygaras	82

Ifjúsági regények:

Rákosi: Kis Kelemen	150
Tábory: A nemzetközi örs. ktve	170
Három cserkész Afrikában	204
Ray: Repülők kötve	
Pale Huld: 44 nap alatt a föld körül	136
Csengey: A mocsarak királya	128
Dixon: Óceánrepülők	150
Mikszáth Kálmán: Tavaszí rügyek	128
Mikszáth Kálmán: Két koldusdiák	128
Mark Twain: Koldus és királyfi	150
Verne Gyula: Grant kapitány gyermekei (2 kötet)	289
Verne: Két évi vakáció (2 kötet)	289
Verne: Hatteras kapitány	200
Verne: Strogoff Mihály	170
Verne: A tizenöt éves kapitány	170
Apor-Nagy: Hogyan készül	300
Molnár: Pál uccai fiuk	92
Jack London: A vadon szava	136
Cervantes: Don Quichote kalandjai	136

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában Vidéki szállításhoz a portóköltiséget fel számítjuk. Az összeg előzetes beküldése esetén portómentes szállítás

TÁRSADALMI LEXIKON

minden tudományt magában foglal, amire a modern embernek szüksége van

Társadalmi tudományok
Szociálpolitika
Szociális kérdések
Gazdaságföldrajz
Irodalomtörténet
Film
Zene
Természettudomány

1000-nél több címszó
100-nál több munkatárs

számos színes tábla és szövegtáblai illusztráció.

Ára díszes vászonkötésben

1500 lej helyett

600 lej és portó

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

~~~~~

Apró hirdetések

ERTESETÉS

Elvállalom kézimunkáknak montirozását, régi keretek aranyozását és javítását. Esténként állandó kiállítás. Somlyai Aranyó, Str. Iuliu Maniu.

Leszállított árban ajour és plissé! Uj divatu géphímzések fehérműre is szépen készülnek a Himzosalonban, Kosuth Lajos ucca 4 emelet (volt Unió u. 15 szám).

Köser vegetárius étterem! Rendkívül izletes ételek. Figyelmes kiszolgálás. A vaj és tejmenték saját készítményeink. Schwartz Ignác, Cluj, Calea Begei Ferdinand 10.

Ezüstöt legmagasabb napiáron vesszük „TACAMUL” ezüstáru gyár, Kornis ucca 6, Renner palota mellett.

Izletes kézimunkát csak Fisch Böske kézimunkaszalonjában vehet Malom u. 16

Okleveles állami tanítóélelemi és alsóosztályú középiskolai tanulók korrepetálását olcsón vállalja. Cim a kiadóban.

Három drb. 2-4 köbméterű tartalmu láda 24 mm-es deszkából, jó állapotban, nagyon olcsón eladó. Cim a kiadóban.

Keresek egy modern szikvizgyár teljes felszerelést, használt vagy új állapotban, megvételre, esetleg részletekben is. Ajánlatokat kér Lázár fatermelő Cluj, Str. Reg. Ferd. 59.

Telehálók, japánrózsa, virágköris, afrikai körte, habosköris, számi rózsza, topolyagökrer masszív angol és francia stílusban, ugyancsak komplet nehéz diógyökér ebédő eladók. Asztalosműhely, Nagyszamos ucca 10.

Kérünk 80-100 öl hántott és bükk tüzfára január hó 10-ig árajánlatot Timár u. 1. sz. alatti irodánkba. Orth. izr. hitközség Cluj.

Egy vagy két urileány lakást és teljes ellátást kaphat belvárosban uri családnál fürdőszoba és zongorahasználat. Cim a kiadóban.

A ZSIDO HUMOR KINCSES HÁZÁBOL!

Judische Schwanke (a legteljesebb zsidó vice és anekdotagyűjtemény) 150 lej Die besten jüdischen Anekdoten 20 lej Bloch: Der Prager Golem 90 lej

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

XIV. EVF. Cluj-Kolozsvari január 4. 5691 EV -

Az Uj Kelet az es és bántási zsid napila Cikkeink utann forrás megjelölés Kéziratokat nem megörzészükre n

A Janu Muss

Akik szeretik a most teljes szívűk Mussolini nyilatko Mail újévi száma rádióban is megismertetés, hogy Olaszországban eszeáig ugynevezett revizióra. Azonban még nyilatkozatnak: a tatta, hogy Olaszországban leszerelésre, am államok is hajland Amióta a faszizm Mussolini szájából hallani, mint az a gia legválogatotta Duce bármiről is mindig a diszkard ország nemzeti es nek kielégítését sü mindent elkövetet is, hogy a békeszer s lehetőleg fasiszta a maga oldalára szzen szemérmes országgal, kacérko bániával és Hitle fasiszta internacío kében tette. Legut val lepte meg a Olaszországban m kai vezért agyonl tatott: hivatalosan gal szürte össze a ség tekintetében te se Mussolini szem lehet elvitatni töle legzetesebb „enf zonyult.

S ime most a szavu, az ősi róm sen forgató Duce é lásának, a megért ségű arkangyalán het e pálfordulás önkénytelenül a k lini megtagadta t csodálatos metan bárányá vedlett váltó, aki tegnap régi határok vissz nek sanda pillant burg-restauráció a német kampó szovjetesillaggal ben egyszerre k most egyszerre n seit s a benne ren Józán ésszel a l megnyilatkozást gyarazni, mint a belső erői felrölő hői póz, mely n érvényesült a vil dán, lehanyatlott lem levegőjében. ban Olaszország faszizmusnak mos ereje offenziv cél van a belső def wehr-mozgalom összeomlott, a h csak addig jelen számára, amíg k változott át. Mert sikerülne Német magukhoz kapar vezet esdőtjé jel vánháboru közv Young-tervezetb gek megszünteté Olaszország anél helyzetének végt tené. Amennyi békeszerződés rev történe, akkor joggal követelhe től Dél-Tirolt. I béke revizója, a